

Verksamhetsberättelse 2016

INNEHÅLL

Inledning.....	4
Prioriterade områden under kongressperioden.....	5
Medlemskriterier och medlemsantal.....	5
Intressepolitisk verksamhet.....	8
Forskning och ögonvård	19
Internationell samverkan och påverkansarbete.....	20
Utveckla SRF	26
Individstöd	31
Uppdragsverksamhet	35
Kommunikation	41
Beslutsorgan, granskning med mera.....	49
Personal och kansli	53
Samverkan inom funktionshinderrörelsen	55
Representation.....	56
Slutord	57

1. Inledning

Vi har slutit oss samman i Synskadades Riksförbund, SRF, för att utifrån tanken om alla människors lika värde gemensamt hävda synskadades rätt till delaktighet och jämlikhet på alla områden samt skapa social gemenskap och stödja varandra, så att vi kan leva ett aktivt och självständigt liv. SRF är en religiöst och partipolitiskt obunden organisation, som tar avstånd från all form av diskriminering.

SRF är synskadade människors intresseorganisation i Sverige. Det var synskadade själva som bildade organisationen år 1889 under namnet De Blindas Förening (DBF). År 1977 ändrades namnet till Synskadades Riksförbund (SRF).

Alla medlemmar är anslutna till Synskadades Riksförbund, och väljer själva, genom sin medlemsavgift, var man vill utöva sitt medlemskap. Vi är en treplansorganisation med lokalföreningar, distrikt och riksförbund. Tolv nationella branschföreningar är dessutom anslutna till riksförbundet.

SRF arbetar för mänskliga rättigheter, jämställdhet och likabehandling för alla. På bred front hävdar vi synskadades rätt till delaktighet.

Vårt intressepolitiska arbete bedrivs av förtroendevalda och anställda i alla delar av SRF-organisationen. Vi vänder oss såväl till politiker och tjänstemän inom stat, landsting/regioner och kommuner som till makthavare inom det privata näringslivet. Vi vänder oss också till den ideella sektorn och allmänheten. Med information och dialog kan vi skapa insikter och kunskaper som gör våra intressepolitiska krav mera begripliga. Vi finner stöd i vårt arbete i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som ratificerades av Sverige år 2009.

Skeenden på internationell nivå påverkar oss synskadade i Sverige. Dessa frågor bevakas genom vårt medlemskap i European Blind Union (EBU) och World Blind Union (WBU). Särskilt viktigt är att vi bevakar och försöker påverka Europeiska Unionen (EU).

Genom positiva exempel visar SRF hur olika hinder kan övervinnas. Vi erbjuder individriktad service, såsom semesterresor med ledsagare, barnläger och juridiskt stöd. Vi vill också vara med och skapa så goda förutsättningar som möjligt för flyktingar med synskador som kommer till Sverige. Inriktningen för SRF:s arbete är att synskadade ska uppleva frihet i vardagen – vi ska själva ha makten över våra liv.

Grunden i vårt arbete är medlemmarnas samlade erfarenheter och kunskaper. Engagemanget och gemenskapen inom föreningen stärker

oss och gör oss bättre rustade att klara vardagen. Tillsammans utgör vi en stark och viktig organisation.

I denna berättelse vill förbundsstyrelsen överskådligt beskriva den omfattande verksamhet som SRF bedrivit år 2016. I vissa avsnitt finns jämförelsesiffror från år 2015 inom parentes. För resultat- och effektmätning av uppsatta mål samt ekonomisk redovisning med resultat- och balansräkning hänvisas till den enligt K3 upprättade årsredovisningen. Av denna framgår att SRF har en stabil ekonomi. Styrelsen följer kontinuerligt förbundets ekonomiska utveckling genom tertialuppföljningar.

2. Prioriterade områden under kongressperioden

SRF:s högsta beslutande organ är kongressen, som hålls vart tredje år. Kongressen 2014 beslutade om en verksamhetsinriktning för perioden 2015–2017. Huvudtema för kongressperioden är: Frihet i vår vardag.

Tre områden är prioriterade:

- Tillgänglighet och användbarhet i synskadades vardag
- Information om synskadades livssituation och möjligheter
- Att utveckla SRF

Arbetet med dessa områden har högsta prioritet i hela SRF-organisationen. För att åstadkomma tillgänglighet och användbarhet i synskadades vardag krävs ett aktivt intressepolitiskt arbete gentemot samhället och näringslivet. Information om synskadades livssituation och möjligheter är viktigt såväl externt som internt inom organisationen. Att ständigt utveckla SRF är nödvändigt för att hålla organisationen levande.

SRF ska vara en varm, klok och alert organisation som är relevant och betydelsefull, både för våra medlemmar och för samhället i stort.

3. Medlemskriterier och medlemsantal

3.1. Medlemskriterier

SRF har synskadade och stödjande medlemmar. För att ha rösträtt på årsmöten och i liknande sammanhang ska man själv vara synskadad eller vara vårdnadshavare till ett synskadat barn som ej fyllt 18 år.

Branschföreningarna kan dock ha egna regler kring detta. SRF har därtill ett fåtal juridiska personer som medlemmar. Dessa har inte rösträtt.

Som synskadad räknas den som har väsentliga svårigheter att med hjälp av synen orientera sig eller att läsa vanlig text, eller har motsvarande svårigheter i det dagliga livet.

Man kan som individ vara medlem i vilken eller vilka lokalföreningar, distrikt och branschföreningar man önskar. Det är genom sin medlemsavgift som man styr var medlemskapet utövas. Det innebär att man kan vara aktiv i flera delar av organisationen, exempelvis i två lokalföreningar. I riksförbundets totala medlemsantal räknas dock antalet individer (alltså inte antalet medlemskap).

3.2. Medlemsstatistik

Den 31 december 2016 hade Synskadades Riksförbund totalt 12 284 (11 737) medlemmar, varav 8 849 (8 580) synskadade och 3 435 (3 157) stödjande medlemmar. Därtill har SRF 8 juridiska personer som medlemmar, vilka dock inte har något inflytande i organisationen.

Under många år har medlemsantalet i SRF stadigt sjunkit. Det är glädjande att kunna notera ett trendbrott år 2016, då medlemsantalet ökade jämfört med år 2015.

Av medlemmarna den 31 december 2016 var 7 946 (7 666) kvinnor och 4 324 (4 071) män. Bland de synskadade medlemmarna var 5 627 kvinnor och 3 218 män. Några medlemmar vet vi inte könet på, främst därför att det saknas fullständiga personnummer.

3.2.1 Medlemsantal i distrikt och branschföreningar

Distrikt/ branschf.	Synsk.	Stöd.	Sum 2016	Sum 2015	Sum2014
Blekinge	164	86	250	278	307
Bohuslän	338	237	576	415	468
Dalarna	256	94	350	357	368
Gävleborg	210	121	331	318	341
Göteborg	715	153	868	798	859
Halland	292	116	408	397	481
Jämtland	118	79	197	188	216
Jönköpings län	268	123	391	376	400
Kalmar län	276	148	424	439	469
Kronoberg	215	98	313	316	390
Medelpad	125	48	173	170	220
Norrbottn	272	72	344	354	377
Skaraborg	384	229	613	604	688
Skåne	964	290	1254	1202	1391
Sthlm-Gotl	1694	299	1994	1929	2052
Sörmland	167	60	227	231	262
Uppsala län	324	161	485	491	519
Värmland	248	101	349	329	371
Västerbotten	282	143	426	425	504
Västmanland	182	82	264	270	287
Ångermanland	121	53	174	147	188
Älvsborg	299	100	399	553	655
Örebro län 210	108	318	313	356	
Östergötland	366	88	454	453	508
SRF riks	0	26	29	23	28
RP-föreningen	497	102	601		
Schackförbundet	32	1	33		
SKKF	23	5	28		
Synsk. Afrikaner	9	1	10		
Arabiska synsk.	42	10	52		
Synsk. Kurder	22	0	22		
Persiska synsk.	14	10	24		
Ö- o C-européer	32	2	34		
Sp-Vogt	22	79	101		
Aniridi	38	42	80		
LHON	39	85	124		
SMS	20	0	20		

Branschföreningarnas medlemsantal 2015 och 2014 redovisas inte här, eftersom alla branschföreningar då inte kommit med i det centrala medlemsregistret.

4. Intressepolitisk verksamhet

Det övergripande syftet med den intressepolitiska verksamheten är att driva på utvecklingen mot ett samhälle utan hinder och med full delaktighet för synskadade på alla områden. Arbetet sker genom bevakning, representation och ageranden i intressepolitiska frågor, till exempel samråd, remisser, skrivelser och uppvaktningar. Opinionsbildning via traditionella och sociala medier är också en del av intressepolitiken.

4.1 Tillgänglighet och användbarhet i synskadades vardag

Utgångspunkter för vårt arbete 2016 utgörs bland annat av den medlemsundersökning vi genomförde år 2015 som visar att synskadade ofta upplever brister i tillgänglighet och användbarhet i såväl digital som fysisk miljö, brister som kan göra det svårare för personer med synned-sättning att vara delaktiga i samhället.

En annan utgångspunkt är den lagändring som trädde i kraft den 1 januari 2015 som klassar otillgänglighet som en diskrimineringsgrund.

Den hade SRF länge kämpat för. Tyvärr innehåller lagen undantag och begränsningar som gör den mindre effektiv. I ett remissyttrande har vi tillstyrkt att lagen ändras så att även företag med färre än tio anställda kan göras ansvariga för bristande tillgänglighet.

4.1.1 Fysisk tillgänglighet

Ett av våra mål under kongressperioden är att fler synskadade generellt ska uppleva resande och gatumiljö som något användbart och tryggt.

Den informationskampanj som genomfördes i början av hösten under deviserna ”Gata för alla” och ”Visa käppvett” fokuserade framförallt på detta mål.

SRF har framfört stark kritik till SJ för att deras nya hemsida och mobilapp som lanserades i början av året var otillgängliga och svår-använda. I juni träffade vi ansvariga för kundtjänst och digitala säljkana-ler. Under hösten har flera uppdateringar av mobilappen släppts. SJ har jobbat aktivt med att öka tillgänglighet och användbarhet. Både mobil-appen och hemsidan är nu betydligt mer tillgängliga och användarvän-liga än när de lanserades. Mer återstår dock att göra, i synnerhet när det gäller tillgängligheten till hemsidan. Även kundtjänsten via telefon för resenärer med funktionsnedsättning har utvecklats i positiv riktning

under året, med kortare väntetider och bättre kompetens hos personalen.

I diskussioner med Trafikverket har SRF varit mycket kritiska till den försöksverksamhet som startade under våren, och som innebär att högtalarutropen för tåg som är i rätt tid slopas på fyra skånska stationer: Malmö C, Lund C, Hässleholm C och Kristianstad station. Det innebär att den enda information som går ut i högtalarna är störningsinformation. Synskadade resenärer hänvisas till pratorer och appen Tågprator.

Den 18–20 oktober deltog SRF på Persontrafikdagarna, som hölls på Svenska Mässan i Göteborg. Under mässan deltog vi på en mängd seminarier. Vi träffade flera intressanta aktörer. Ett exempel är Sveriges Trafikskolors Riksförbund (STR), med vilka vi diskuterade hur den vita käppen kan lyftas fram i körkortsutbildningen.

Den 21 november genomförde vi ett studiebesök hos Prisma Tibro Sweden, som är marknadsledande i Sverige när det gäller akustiska signaler vid övergångsställen. Vi fick en visning och möjlighet att lämna synpunkter på deras produkter.

Den 22 november anordnade SRF en konferens för Sveriges tågoperatörer på Scandic Grand Central i Stockholm. På konferensen deltog Trafikverket samt fyra tågoperatörer: SJ, A-Train, MTR och DSB Uppland. Under konferensens första del diskuterades vad EU-kommissionens förslag till tillgänglighetsdirektiv skulle kunna innebära. Resten av konferensen ägnades åt diskussioner om möjligheterna för personer med nedsatt syn att resa med tåg utifrån tre för oss synskadade ofta problematiska aspekter – tillgängliga biljettköp, tillgängligheten ombord på fordonen och ledsagning.

År 2016 har SRF fortsatt påverkansarbetet kring faran med elbilar och andra tysta fordon. Under Almedalsveckan i Visby anordnade SRF ett eget seminarium på temat ”Tysta fordon – en livsfara”. Seminariet var ett panelsamtal med möjlighet för publiken att ställa frågor. Det genomfördes måndagen den 4 juli kl 14.30–15.30 i Gotlands Högskolas lokal på Cramérgatan 3. Neven Milivojevic öppnade seminariet och lämnade sedan över till moderatorn Ejert Seiboldt från Svenska Taxiförbundet. Panelen utgjordes av Maria Ågren, GD på Transportstyrelsen, Marie Nordén, generalsekreterare NTF, Gordon Strömfelt, Gröna Bilister, Maria Backlund, Bil Sweden, Milan Obradovic (S), kommunalråd i Malmö, och Håkan Thomsson, SRF. Här diskuterades för- och nackdelar med att förse elfordon med obligatoriskt varningsljud. Seminariet bör ha fungerat som ögonöppnare för en och annan bland de cirka 30 åhörarna.

En framgång att notera är att GRB, som är en arbetsgrupp för internationell teknisk standardisering av fordon, i september beslutade att förorda att elbilar ska ha ett obligatoriskt varningsljud. Frågan är ännu inte slutligt avgjord, men vi har kommit en god bit på väg.

4.1.2 IT och konsument

Ett av våra mål är att fler synskadade kan ta del av information och utföra ärenden via internet/smartphone. Detta mål berör många av de områden vi arbetar inom, och vad vi gör återfinns på flera ställen i verksamhetsberättelsen där tillgängliga hemsidor och appar nämns.

Ett annat mål är att bankomater och andra automater har en fungerande talfunktion, och fungerar bra att använda som synskadad.

När det gäller uttagsautomater för kontanter så är i stort sett alla försedda med tal. Det finns dock ett fåtal äldre kontantomater som fortfarande inte har talstöd. Dessa kommer att successivt fasas ut. Alla nya uttagsautomater har tal.

Den 10 maj gjorde vi ett studiebesök hos Bankomat AB för att få en visning av deras nya uttags- och insättningsautomat och på eftermiddagen ordnade SRF ett dialogmöte på vårt rikskansli med deltagande från SRF och FUB samt företagen Bankomat, Nokas, Ica banken samt mjukvaruleverantören Evry.

Under slutet av 2016 har företaget Bankomat, som är ensamma om att ha insättningsautomater för kontanter, börjat installera talstöd. Talstöd har tidigare enbart funnits för uttagsautomater. Under första halvåret 2017 ska talstöd även finnas i samtliga insättningsautomater. SRF har länge fört en konstruktiv dialog med berörda företag och det har varit avgörande för den positiva utvecklingen.

Vi har haft ett möte med Charlie Aronsson som är ansvarig för servicekontot för synskadade på Nordea. Vi betonade här att detta speciella konto, där man får kontoutdrag i punktskrift och kan betala räkningar utan avgift, har stor betydelse för de av våra medlemmar som inte kan använda internet.

Den 24 november träffade vi en representant från betalkortsterminaltillverkaren Babs Paylinks. Vi diskuterade hur betalkortsterminaler skulle kunna förbättras ur ett tillgänglighetsperspektiv, bland annat gällande knappatsers tillgänglighet. Ett orosmoln är att det finns exempel där knappatsen där man ska ange sin kod utgörs av en pekskärm utan skärmläsarstöd. Babs Paylinks tillverkar dock inte sådana terminaler.

SRF har deltagit i projektet Pay-Able. Det fokuserar på tillgängliga kortterminaler. Projektet drivs av EBU.

4.1.3 Syntolkning

SRF har haft återkommande möten med Sveriges Television, SVT, kring syntolkning och tillgängliga play-tjänster. Det har resulterat i att tillgängligheten till SVT:s mobilapp och möjligheten att ta del av syntolkning har förbättrats under 2016. Våra krav på en mer användarvänlig lösning för uppläsning av text, och att textremsan och skyltar alltid ska läsas upp, har däremot inte beaktats.

Under året har vi följt utvecklingen kring införandet av förinspelad ljudspår-syntolkning av biofilmer via mobiltelefonappar. Stora problem har förekommit.

Myndigheten för tillgängliga medier (MTM) och Lunds Universitet har givit ut en bok om syntolkning, ”Syntolkning – Forskning och praktik”. Såväl forskare som användare och syntolkare bidrar med värdefull kunskap. Huvudredaktör är Punktskriftsnämndens ordförande, docenten i kognitionsvetenskap vid Filosofiska institutionen på Lunds Universitet Jana Holsanova. Bland annat skriver SRF-medlemmen Fredrik Larsson om behovet av syntolkningsriktlinjer. Josefin Bergstrand från US ger en social dimension när hon skriver om vikten av syntolkning för att synskadade ungdomar ska kunna diskutera aktuella ämnen med andra ungdomar.

4.2 Allmänt påverkansarbete och bevakning

4.2.1 LSS

SRF har under året medverkat och påverkat i flera olika sammanhang där frågan tagits upp om att gravt synskadade och blinda ska få ledsagning enligt LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). Både i kommunala beslut och i domstol har det ifrågasatts om gravt synskadade och blinda tillhör lagens personkrets, vilket vi anser att de gör.

Regeringen tillkännagav i november 2015 att LSS ska ses över, däribland insatsen ledsagning. SRF välkomnar detta, eftersom det krävs förtydligad lagstiftning för att den nu rådande rättspraxisen ska ändras.

SRF har skriftligt framfört vad utredningen bör titta på, bland annat angående personkretstillhörighet och att denna måste bedömas utifrån vilken LSS-insats man söker. Vi har också lyft att barn och ungas behov måste beaktas samt att frågan måste belysas ur ett genusperspektiv.

SRF fanns representerat vid ett frukostseminarium som Lika Unika ordnade den 17 mars. Där talade före detta socialministern Bengt Westerberg. Han menade att lagen begränsats genom rättstillämpningen, och därför måste politikerna göra förtydliganden av lagstiftningen

så att lagens intentioner kan förverkligas.

I Sveriges Radios aktualitetsprogram Studio Ett den 18 mars sändes en intervju med SRF:s förbundsstyrelseledamot Maria Thorstensson. Hennes rätt till ledsagning enligt LSS försvann när hon flyttade till en annan kommun. Att lagen tillämpas olika beroende på var man bor visar att det behövs förtydligad lagstiftning.

Den 21 mars ordnades ett extra sammanträde med regeringens funktionshinderdelegation. Mötet leddes av statsrådet Åsa Regnér och genomfördes för att ge funktionshinderrörelsen möjlighet att lämna synpunkter och tankar inför den kommande LSS-utredningen.

Strax före sommaren kom utredningsdirektiven. Utredare är Désirée Pethrus som är riksdagsledamot för KD. Håkan Thomsson deltar i utredningen som expert, nominerad av Lika Unika. Den 14 november uppvaktade SRF, FSDB och SDR LSS-utredaren.

Det finns också intressanta kommunala aspekter på frågan. I Laholms kommun har man beslutat att individen själv ska få avgöra hur mycket ledsagning man behöver. En försöksperiod visade att antalet ledsagartimmar endast ökade marginellt med detta system. Man slapp kränkande prövning och byråkratisk hantering – en vinn-vinnmodell som andra kommuner också kan använda. Vi behöver inte vänta på den kommande LSS-utredningen, vilken kan dra ut på tiden. Det gäller att påverka kommunerna att redan nu tillämpa LSS så att gravt synskadade, blinda och dövblinda får stöd i syfte att nå goda levnadsförhållanden.

4.2.2 Ny funktionshinderpolitik

Regeringen har givit Myndigheten för delaktighet (MFD) i uppdrag att ta fram förslag på ny funktionshinderpolitik. SRF har lämnat ett yttrande över MFD:s förslag.

4.2.3 SRF i Almedalen

SRF var på plats under i stort sett hela Almedalsveckan i Visby med tre delegationer bestående av förbunds styrelseledamöter och kanslipersonal. Grupperna avlöste varandra under veckan.

Huvudbudskapet i det material som togs fram hade två teman: Faran med tysta fordon och arbetsgivares attityder till synskadade. Det bestod av isskrapor med budskapet Tysta fordon en livsfara, godis (bilpåsar) med samma budskap och en folder med de viktigaste slutsatserna från undersökningen som gjorts bland arbetsgivare om deras attityder till synskadad arbetskraft. Det sistnämnda var ett mycket användbart

material som delades ut till många berörda, däribland arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S).

SRF valde denna gång att ordna ett eget seminarium med rubriken ”Tysta fordon – en livsfara”. Vår strategi i Almedalen var annars att ha ett mycket stort antal inbokade och spontana träffar då vi fick längre eller kortare pratstunder med politiker och andra inflytelserika personer.

SRF lämnade även ett avtryck i det mediala bruset när vår intressepolitiska chef Neven Milivojevic blev intervjuad av Ekonomiekots Anders Jelmin om bankernas kontanthantering.

SRF träffade åtta ministrar, fem partiledare, tre partisekreterare, elva riksdagsledamöter, sex generaldirektörer, arbetsgivarrepresentanter, fackliga företrädare samt företrädare för andra organisationer, företag och massmedia. Vi spred information om våra möten via sociala medier. En träff med pensionärsorganisationen SPF Seniorerna ledde till en gemensam uppvaktning av finansmarknadsminister Per Bolund (MP) där vikten av en tillgänglig kontanthantering lyftes fram. Den uppvaktningen genomfördes den 10 augusti.

4.2.4 Färdtjänst

Under hösten 2016 tillsatte regeringen en utredning om samordning av särskilda persontransporter. SRF kommer att arbeta för att påverka denna utredning. För att skapa oss en bild av nuläget samlade vi under hösten in information om hur färdtjänsten fungerar lokalt. Informationen kommer att sammanställas och användas i påverkansarbetet. En ny plattform för organisationens arbete med färdtjänst och riksfärdtjänst antogs av förbundsstyrelsen i december.

4.2.5 Skola och utbildning

Vi samarbetar med Riksorganisationen Unga med Synnedsättning (US) i frågor som rör vår gemensamma medlemsgrupp.

Att rätten till undervisning i och på punktskrift ska föras in i skollagen är en prioriterad fråga. Vi har sammanställt ett underlag att använda vid en uppvaktning av utbildningsdepartementet i början av 2017.

Vi deltar i en projektgrupp inom EBU som bland annat ska titta på framgångsrika metoder för inläring av punktskrift för barn. Projektet leds av den danska synskadeorganisationen. Styrgruppen har arbetat fram en enkät som de nordiska länderna har svarat på. Vid en nordisk workshop presenterade medarbetare från MTM och SPSM (Specialpedagogiska skolmyndigheten) de insatser som görs för barn och elever som läser punktskrift i Sverige.

Vid den planerade uppvaktningen av utbildningsdepartementet kommer vi också att belysa frågan om samordning av stöd från stat, lands-ting och kommun samt behovet av en utredning om stödinsatser till barn och unga med svår synnedsättning eller blindhet. I slutbetänkandet Samordning, ansvar och kommunikation föreslås en modell för regional samordning när det gäller elever med hörselnedsättning. Vi använder detta förslag som argument för ett liknande upplägg för elever med synnedsättning.

SRF samarbetar med Autism- och Aspergerförbundet, FUB och Rädda Barnen när det gäller frågan om hur de lärosäten som anordnar statlig rektorsutbildning 2015–2021 uppfyller målet om ökad kunskap om funktionsnedsättningar. Vi har haft kontakt med samtliga lärosäten och vi kan konstatera att målet hanteras olika. Skolverket, som träffar utbildningsansvariga från varje aktuellt lärosäte, har dock konstaterat att målet om kunskap om funktionsnedsättningar redan har gjort skillnad.

I grund- och fortbildningar för lärare och rektorer måste det finnas utbildning om elever med funktionsnedsättning och hur undervisningen kan anpassas för att uppnå en likvärdig utbildning. Vi tar upp frågan i olika sammanhang i våra kontakter med Skolverket. I vårt pågående idrottsprojekt med finansiering från Allmänna Arvsfonden har vi sett att blivande idrottslärare får alldeles för lite kunskap om anpassning av undervisning för elever med funktionsnedsättning i allmänhet och för elever med synskador i synnerhet.

I betänkandet ”Likvärdigt, rättssäkert och effektivt” föreslås att en digitalisering av de nationella proven ska påbörjas. Vi har, i kontakter med utredningen samt i vårt remissvar, poängterat vikten av att synskadade elever måste finnas med i den försöksverksamhet som ska inledas 2018. Det är nödvändigt att eventuella svårigheter att använda proven tillsammans med hjälpmedel upptäcks innan digitaliseringen är helt genomförd.

När det gäller problemet med ansvaret för försäkringsskydd för hjälpmedel i skolan, lämnade vi över den sammanställning som gjordes 2015 i samband med ett möte med utredningen ”Hjälpmedel, teknik och metoder för delaktighet och självbestämmande”. Vi har även bett Lika Unikans representant i utredningens referensgrupp ta upp frågan.

SRF har yttrat sig över remisserna ”Samordning, ansvar och kommunikation”, ”Skolverkets allmänna råd om måluppfyllelse i förskolan”, ”En stadiindelad timplan i grundskolan”, ”Mer tid för kunskap”, ”På goda grunder”, ”Ökad insyn i fristående skolor” och ”Vägen in till det svenska skolsystemet”.

Under 2016 har vi genomfört en enkät kring tillgänglighet och användbarhet gällande lärplattformar på universitet och högskolor i samarbete med US. Enkäten, som riktar sig till studenter som använder förstoring eller skärmläsare, visar på stora skillnader mellan lärosätena. I de fall studenter har kunnat få hjälp av en tillgänglighetsexpert som lärosätet har anlitat, tycks det ha fungerat relativt bra att använda plattformarna. Samtidigt har många studenter hindrats i sina studier på grund av bristande tillgänglighet och brister i användarvänligheten.

Brist på förståelse från lärosätena för de upplevda problemen finns också.

Vi har haft kontakt med ett nordiskt projekt som förbereder en gemensam upphandling av lärplattformar för ett stort antal lärosäten. Vi har framfört krav på tillgänglighet, användbarhet och anpassad support utifrån enkätresultatet.

4.2.6 Arbetsmarknad

Vi har i olika sammanhang lyft våra ståndpunkter när det gäller hur nuvarande system för lönestöd, hjälpmedel och övrigt arbetsmarknadspolitiskt stöd fungerar. Det finns planer på att reducera antalet former och att de ska få samma namn allihop.

Vi söker föra en dialog med politiker, företrädare för Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Bland de problem vi möter, är bristen på tillgänglighet till digitala tjänster hos Arbetsförmedlingen och försäkringskassan bekymmersam. Vi noterar också kvarstående genusskillnader på arbetsmarknaden.

Under våren 2016 har vi genomfört en undersökning med hjälp av IPSOS public affairs. De har intervjuat 1000 arbetsgivare. Undersökningen gällde arbetsgivarnas attityder till synskadade som arbetskraft.

Av svaren framgår bland annat:

68 procent har inte några jobb som är lämpliga för gravt synskadade.

45 procent tycker det är för dyrt att anställa gravt synskadade.

60 procent tror att gravt synskadade är mindre effektiva och att det blir sämre med gravt synskadad personal.

84 procent tycker sig inte ha tillräcklig kunskap om stöd för anställning av gravt synskadade.

50 procent föredrar rakt av någon annan om det finns en motkandidat till en gravt synskadad arbetsökande.

Det visar sig, att arbetsgivare som möjligen skulle kunna tänka sig anställa synskadade först vill ha ordentliga garantier eller sto-

ra subventioner innan de kan tänka sig någonting överhuvudtaget. Informationen som vi fick genom denna undersökning har använts på olika sätt. Vi har spridit undersökningsresultaten i Almedalen och i olika råd där vi är representerade. Vi har också använt underlaget vid debattinlägg.

Eftersom vi vet att en synskada inte behöver vara något hinder för att utföra ett gott arbete, inser vi att en kraftfull motargumentering är nödvändig. Därför planerar vi att under 2017 sprida information om framgångsrika synskadade på svensk arbetsmarknad.

Vi har ingått i en referensgrupp tillhörande ett projekt som SIOS (Samarbetsorgan för etniska organisationer) drivit när det gäller frågan om vikten av bättre rutiner och ökad kunskap inom Arbetsförmedlingen och Migrationsverket om funktionsnedsättningar hos nyanlända. Projektet har påtalat vikten av att hälsoundersökningar för asylsökande även innehåller syn- och hörseltester.

SRF fortsätter dialogen med företaget Work for you som på uppdrag av Arbetsförmedlingen bedriver arbetsträning för personer med synnedsättning. Vi planerar ett gemensamt projekt för förstärkt arbetslivsinriktad rehabilitering för gravt synskadade och blinda. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan är involverade i planeringen. En ansökan om finansiellt stöd för detta beräknas kunna lämnas till Allmänna Arvsfonden under 2017.

4.2.7 Tillgänglig information

I februari deltog vi på ett seminarium anordnat av Myndigheten för press, radio och TV om nya tillgänglighetskrav för kommersiell TV.

Särskilda krav finns för kanaler som har mer än en procent av den totala tittartiden. Det gäller TV4 och TV12. Vi besvarade även en remiss om förslag till nya krav. Vi fick till stånd skärpta skrivningar kring att tv4 ska införa uppläst textremsa. I slutet av 2016 tillsatte Myndigheten för press, radio och TV en utredning kring hur TV4 ska kunna införa uppläst textremsa. Kraven för hur stor andel av utbudet som ska syntolkas ökar också.

Vi har även deltagit i processen kring nya tillgänglighetskrav för public servicebolagen. Bland annat deltog vi i en hearing med kulturdepartementet i november. Andelen programtid i SVT som ska syntolkas ökar från 1,5 procent 2016 till 3 procent 2017. Under 2018 och 2019 ökar andelen med en halv procent årligen.

Under året har Marrakechfördraget trätt i kraft i de länder som har ratificerat fördraget. Det syftar till att tillgänglighetsanpassad litteratur

ska kunna spridas mellan olika länder utan tillstånd av upphovsrättshavaren. Detta är särskilt betydelsefullt för synskadade i utvecklingsländer.

Efter ett förhandsbesked från EU:s generaladvokat och ett förslag från EU-kommissionen har förhandlingar inletts i ministerrådet och Europaparlamentet för att EU ska kunna ratificera fördraget. SRF har skrivit till regeringen och också tagit upp vikten av Marrakeshavtalet med justitieminister Morgan Johansson (S) vid ett kort möte i Almedalen. Vi har också haft kontakt med den svenska europaparlamentarikern Max Andersson (MP) i syfte att påtala vikten av att fördraget ratificeras.

Vi har haft diskussioner med Post- och Telestyrelsen (PTS) kring hur det ska kunna gå att få skrymmande blindskriftsförsändelser, såsom punktskriftsböcker, hem till sin dörr även för den som inte är hemma dagtid. I dagsläget kommer försändelserna till postutlämningsombudet. Dessutom sker avisering med hjälp av handskrivna avier, omöjliga att läsa för den som inte ser.

I september träffade vi tjänstemän från kulturdepartementet och justitiedepartementet kring att gravt synskadade och blinda väljare inte kan rösta i personvalet utan att röja sin valhemlighet. Vi diskuterade bland annat möjlighet att rösta med hjälp av utskrivbara valsedlar i vallokalerna. Bakgrunden var ett tillkännagivande från riksdagen till regeringen om att en lösning för att väljare med synnedsättning ska kunna rösta måste ha tagits fram senast till valet 2022. Tyvärr nämndes synskadeperspektivet inte när utskrivbara valsedlar som röstningsalternativ avvisades i vallagskommitténs utredning om ökad valhemlighet.

Möjligheterna med elektronisk röstning har också lyfts, bland annat av Håkan Thomsson på DN Debatt den 27 oktober.

4.2.8 Habilitering, rehabilitering och hjälpmedel

SRF har lämnat inspel till utredningen om nationell kvalitetsplan för Äldreomsorgen. Vi har yttrat oss över betänkandet ”Reformerade stöd till barn och vuxna med funktionsnedsättning”, där förändringar gällande handikappersättning och vårdnadsbidrag föreslås.

Synrehabiliterarutbildningen vid yrkeshögskolan i Härnösand fortsätter en fjärde omgång. SRF har varit samordnare för faddrarna till kursdeltagarna och medverkat vid kursavslutning och kursstart. Flera av de personer som genomgått utbildningarna har fått arbete inom synrehabiliteringen. Det visar på behovet av en kort och konkret utbildning.

SRF är representerade i styrelsen för Föreningen För Synrehabilitering (FFS). En diskussion om framtida utbildningsbehov för personal inom synrehabiliteringen pågår.

Den 23 maj besöktes SRF av hjälpmedelsutredningen i form av särskilda utredaren Gunilla Malmborg och sekreteraren Erika Dahlin.

Med dem tog vi upp olikheter i hjälpmedelsverksamheten i form av olika avgiftssystem och produktutbud. Ett exempel är att synskadade i Gävleborg inte får daisyspelare som hjälpmedel. Vi pekade också på oklarheterna vad gäller ansvaret för försäkring av hjälpmedel.

SRF har deltagit i Socialstyrelsens referensgrupp kring olika hjälpmedelsuppdrag. Vi har deltagit i en referensgrupp till Arvsfondsprojektet LeberX kring utveckling av rehabilitering för personer med diagnosen LHON.

SRF har deltagit vid möten för styrgruppen för Svenskt Kvalitetsregister vid Rehabilitering vid Synnedsättning (SKRS). Under 2016 har flera syncentraler genomgått utbildning i registret. Data har börjat föras in i registret, men det kommer dröja ett par år innan registerdata kan användas till att dra slutsatser om hur olika rehabiliteringsinsatser fungerar.

Vi har träffat några av syncentralscheferna för att ta upp gemensamma frågor som rör synrehabiliteringens utveckling i landet.

4.3 Projektet "Idrott, aktivitet och hälsa"

Projektet som finansieras av Allmänna Arvsfonden startade under hösten 2015. SRF är projektägare och medsökande är Gymnastik- och idrottshögskolan (GIH) och Riksidrottsförbundet (RF).

Under året har vi slutfört arbetet med att kartlägga vilken kunskap studenter som ska bli idrotts-, förskole- och grundskolelärare får med sig om barn och elever med funktionsnedsättning i allmänhet och om barn och elever med synnedsättning i synnerhet. Det kan konstateras att utbildningen om hur idrottslektioner kan göras inkluderande för elever med synnedsättning är bristfällig. Kunskapen om att stimulera vardagsrörelser för elever med synnedsättning behöver utvecklas.

SRF har skickat en enkät till de syncentraler som har anställda sjukgymnaster med frågor bland annat kring eventuella samarbeten med externa aktörer.

En av SRF anställd processledare har genomfört samtal enskilt och i grupp med föräldrar och med ungdomar kring idrott i skolan och aktiviteter på fritiden. RF har genomfört en mindre undersökning kring hur distrikten arbetar med målgruppen. Vi har haft ett möte i projektets styrgrupp, för att diskutera projektets vidare utveckling.

4.4 Barns rättigheter

Regeringen inrättade en Barnrättsdelegation under året och SRF har en ordinarie och en ersättare i delegationen. SRF driver frågor om rättigheter för barn med synnedsättning inom Nätverket för Barnkonventionen och i en av nätverkets arbetsgrupper, som behandlar frågan om att Sverige ska ratificera det tredje tilläggsprotokollet. SRF har lämnat ett yttrande över Barnrättighetsutredningen och frågan om att göra Barnkonventionen till svensk lag. Utredningen uppmärksammade särskilt barns rätt att göra sin röst hörd när det gäller frågor som rör LSS-insatser.

5. Forskning och ögonvård

5.1 Stöd till ögonforskningen

SRF är en av grundarna av Synfrämjandet och är representerat där. SRF gav år 2016 cirka 900 000 kr till ögonforskning. Dessa medel delas ut via Ögonfonden.

5.2 Väntetider i ögonvården

Med hjälp av siffror från databasen ”Väntetider i vården” har SRF för andra gången granskat väntetiderna i svensk ögonsjukvård. Granskning gäller 2015 års statistik och en rapport publicerades sommaren 2016.

Granskningen visar att den så kallade måluppfyllelsen, det vill säga andelen patienter som får första besök eller operation/behandling inom vårdgarantins 90 dagar, har försämrats sedan förra granskningen. Detta gäller både inför ett första besök hos ögonläkare och för väntan till operation/behandling.

Som tidigare finns det stora variationer i landet. Bara några få landsting uppfyller helt vårdgarantin. I andra får en betydande andel av ögonvårdspatienterna vänta längre än garantins tre månader. När det gäller första besök har mer än hälften av landstingen försämrat sin måluppfyllelse sedan 2013 års granskning. I hela sju landsting var det 2015 bara två tredjedelar av patienterna som fick första besök i ögonsjukvården inom 90 dagar. Örebro står för den största försämringen när det gäller första besök.

Även vad gäller måluppfyllelsen för operation/behandlingsfall så har en majoritet av landstingen försämrat sin måluppfyllelse sedan förra granskningen. Västernorrland har tappat mest på området gråstarr och Gävleborg, Norrbotten och Örebro har tappat mest på området övrig ögonvård. En jämförelse visar dock att den försämrade måluppfyllelsen

inte är unik för ögonvården, då måluppfyllelsen har försämrats även för specialistvården i stort.

Många landsting har också en dålig beredskap för sjukskrivningar, semester och uppsägningar bland läkare och annan vårdpersonal.

Både måluppfyllelsen och beredskapen inom samtliga landsting har betygssatts och landstingen har listats utifrån resultaten. Gotland och Halland toppar årets rankinglista. Jämtland/Härjedalen är precis som förra gången sämst på listan. Samtliga landsting utom tre har försämrat sitt snittbetyg sedan 2013 års granskning. Även snittbetyget på riksnivå har försämrats.

Tanken är att SRF-distrikten utifrån rapporten som publiceras sommaren 2016 ska kunna hämta fakta om situationen i det egna landstinget/regionen för att kunna göra utspel och påverkansarbete regionalt.

5.3 Populärvetenskaplig konferens

Den 16 november hölls en ögonforskningskonferens i Gotlandssalen i Stockholm. Nio kvalificerade forskare från landets samtliga sju universitetskliniker inom ögonområdet förmedlade senaste nytt inom respektive forskningsområde.

Ett 50-tal SRF:are deltog. Efter varje anförande fanns möjlighet för åhörarna att ställa frågor till forskarna. Konferensen direktsändes i Radio SRF, uppdateringar gjordes under dagen på vår hemsida och i sociala medier och ett reportage publicerades sedermera i Perspektiv.

6. Internationell samverkan och påverkansarbete

På det internationella planet arbetar SRF med samverkan, erfarenhetsutbyte och påverkansarbete på nordisk, europeisk och global nivå. SRF har här ett organiserat samarbete med andra synskadeorganisationer.

6.1 Norden

På nordisk nivå sker vårt samarbete genom den nordiska samarbetskommittén, NSK, som består av representanter från synskadeorganisationer i de nordiska länderna. Inom ramen för det nordiska samarbetet finns även den nordiska kvinnokommittén, NKK, som fokuserar på jämställdhetsfrågor och den nordiska biståndskommittén, NBK, som arbetar med internationellt utvecklingssamarbete. Det nordiska ungdomsarbetet har under året startat på nytt och en nordisk ungdomskommitté (NUK) har åter bildats. Under 2016–2017 så är Sverige ordförandeland i det nordiska samarbetet, vilket ger SRF en ledande och

koordinerande roll. I NUK är det US som har motsvarande uppgift. NSK och NKK har haft två möten under året. Det första mötet under det svenska ordförandeskapet ägde rum på Almåsa den 10–12 april.

Det andra mötet hölls den 5–6 oktober på Hurdal syn- och mestringscenter i Norge. Det nordiska samarbetet handlar huvudsakligen om kunskaps- och erfarenhetsutbyte och information och diskussion om situationen för synskadade i de enskilda länderna, men gemensamt agerande kan också vara aktuellt. Arbetet inom European Blind Union (EBU) och World Blind Union (WBU) står också på NSK:s agenda. NSK och NKK har beslutat att tillsätta två arbetsgrupper inom arbetsmarknad och utbildning för att ta fram jämförelser som ska användas i vårt intressepolitiska arbete. Dessa arbetsgrupper har kommit igång under hösten 2016.

Håkan Thomsson har deltagit i en arbetsgrupp som Nordens Valfärdscenter haft för att ta fram en rapport på området universell utformning. Han deltog på två seminarier vid Nordiska ministerrådet i Köpenhamn den 3 november, ett med nordiska funktionshinderrådet om EU-kommissionens förslag på tillgänglighetsdirektiv och ett öppet seminarium som handlade om gränshinder för personer med funktionsnedsättning vid studier och arbete i Norden.

Finland var värd för den nordiska kvinnokonferensen den 23–25 september. NKK hade planerat upplägg och innehåll för konferensen.

Det övergripande temat var ”den moderna synskadade kvinnan”. Sverige ansvarade för ett pass om Den synskadade kvinnans olika roller. Från Sverige deltog fem kvinnor, varav två ledsagare.

6.2 Europa

Ann Jönsson är ledamot i styrelsen för European Blind Union (EBU).

Styrelsen har under året haft sammanträden i Madrid i januari, i Berlin i juni och i Paris i oktober. Under året har EBU arbetat vidare med att genomföra aktiviteterna i den strategiska plan som antogs vid generalförsamlingen i London 2015. I anslutning till ett styrelsemöte genomfördes en utbildning för ledamöter och personal om vikten av jämställdhetsperspektiv i organisationens arbete. SRF har även bidragit till genomförandet av ett europeiskt webbseminarium om vikten av arbete med jämställdhetsfrågor.

När det gäller EBU:s påverkansarbete gentemot EU finns den så kallade EBU Liaison Commission (LC). I LC representeras SRF av Håkan Thomsson (ordinarie ledamot) och Victoria Öjefors Quinn (ersättare).

LC hade ett möte i Paris den 23–25 september. I samband med det

mötet besökte Håkan Thomsson och Åsa Nilsson det Louis Braille-museum som finns i Copvray samt specialskolan INJA som är världens äldsta specialskola för synskadade, och som än idag fungerar som skola.

EU-kommissionen presenterade ett förslag till en europeisk tillgänglighetslag i december 2015. SRF har sedan dess påbörjat påverkansarbetet genom ett remissvar till socialdepartementet. SRF har även deltagit vid två seminarier om lagförslaget på Europaparlamentet i Bryssel samt i ett panelsamtal med representanter för branschorganisationer, bland andra Sveriges Bussföretag, Tidningsutgivarna och Nordea, vid seminariet ”Europa – tillgängligt för alla” i Stockholm den 22 april.

SRF har tillsammans med EBU och våra systerorganisationer i EU jobbat för ett ändamålsenligt webbtillgänglighetsdirektiv avseende offentliga hemsidor. Vi har haft kontakt med tjänstemän på näringsdepartementet, den svenska representationen i Bryssel samt har skrivit brev till IT-minister Mehmet Kaplan (MP) och tagit upp frågan med socialminister Åsa Regnér (S) vid seminariet ”Europa – tillgängligt för alla”. Intensivt påverkansarbete via sociala medier har också bedrivits.

Arbetet har lönat sig och Det slutliga direktivet som kom till stånd i slutet av 2016 innehåller de delar vi har arbetat för, nämligen att mobila applikationer, intranät och extranät samt tillgängliga webbformulär omfattas av direktivet.

Inom ramen för vårt Europeiska barnrättsarbete har vi arbetat fram en enkät om artikel 7 i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. EBU-kontoret har skickat enkäten till medlemsländerna. Resultaten ska samlas i en databas så vi kan använda dem i det fortsatta arbetet med barns rättigheter inom EU. Hittills har sju länder, inklusive Sverige, svarat på enkäten.

6.2.1 Studieresor till Bryssel

SRF har genomfört två studieresor till Bryssel under året. Syftet var att öka kunskaperna om hur EU-arbetet fungerar samt att skapa användbara kontakter. Det är viktigt att ha en bredd vad gäller kunskaperna kring EU, och därför strävade vi efter att skicka två stora delegationer.

Studieresorna genomfördes den 21–23 februari på inbjudan av EU-parlamentarikern Soraya Post (FI) och den 13–15 november på inbjudan av EU-parlamentarikern Anna Hedh (S). EU bidrog med ungefär halva kostnaden för studieresorna.

På studieresan i februari deltog enbart kvinnor. Det var totalt 20 personer inklusive ledsagare. Det planerade studiebesöket på den svenska representationen blev inställt på grund av sjukdom, men ersattes av en

föreläsning om EU:s sätt att fungera, som hölls av SRF:s internationella handläggare Dinka Jasarevic. Besök gjordes också hos European Disability Forum (EDF), ett funktionshindersamarbete där SRF är med genom EBU. Därefter besöktes EU-parlamentet där vi bland andra träffade Soraya Post. Hon var mycket intresserad av att göra något gemensamt kring problemen med våld mot synskadade kvinnor. Vi kom överens om att följa upp detta längre fram.

Den 23 februari genomfördes ett seminarium på EU-parlamentet om förslaget till tillgänglighetsdirektiv. Soraya Post var initiativtagare till seminariet. Ann Jönsson talade om vad direktivet skulle kunna betyda för synskadades vardag. Från EBU deltog presidenten Wolfgang Angerman och från EDF styrelseledamoten John Clarke. Jonatan Stabenow från Kommissionärens kabinett presenterade förslaget och Jan Buisman från det holländska ordförandeskapet talade om hanteringen av förslaget i EU:s ministerråd. Från EU-parlamentet deltog Soraya Post, Helga Stevens, Igor Soltes och Roberta Metsola. Seminariet modererades av Dan Pescod från den brittiska synskadeorganisationen RNIB.

På studieresan i november deltog totalt 24 personer inklusive ledsagare, varav 10 män och 14 kvinnor. Denna grupp genomförde studiebesök hos EDF, på EU-kommissionen, på den svenska representationen samt i EU-parlamentet där vi bland andra mötte Anna Hedh.

Deltagare och ledsagare på resorna har varit förbunds styrelseledamöter, distriktsordförande, anställda på rikskansliet, distriktsombuds män samt några externa ledsagare.

6.3 Globalt

I augusti deltog SRF med en delegation på sju personer inklusive ledsagare vid World Blind Unions (WBU:s) generalförsamling i Orlando, Florida, USA. Ombud för Sverige var Ann Jönsson och Håkan Thomsson. En resolution från Sverige antogs. Den framhöll vikten av att lyfta fram kvinnors situation och skapa ett jämställdhetsarbete i medlemsorganisationerna. Delvis parallellt hölls generalförsamling i ICEVI (International Council for Education of People with Visual Impairment).

6.4 Internationellt utvecklingssamarbete

SRF har under året bedrivit partnerskapsprojekt tillsammans med organisationer av och för personer med synnedsättning i Latinamerika, Afrika och Östeuropa. Arbetet samordnas genom MyRight, som är en

SIDA-finansierad samarbetsorganisation för funktionshinderorganisationer i Sverige. Huvudsyftet är att stärka partnerorganisationernas kapacitet att bedriva påverkansarbete och hävda sina rättigheter gentemot samhället och beslutsfattare. Alla projekt har sin utgångspunkt i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och får ökad bärkraft genom FN:s nya hållbarhetsmål, Agenda 2030.

2016 är det andra projektåret i den pågående projektperioden 2015–2017. En projekthandläggare samt en ekonomihandläggare har administrerat det internationella utvecklingssamarbetet. Till följd av flera arbetsintensiva processer på området förstärktes personalstyrkan temporärt under 2016.

Under 2016 har arbete i projekt genomförts i:

- Tanzania, med fokus på rätten till utbildning och bättre hälsostatus för barn med synnedsättning och albinism,
- Rwanda, om lokal organisationsutveckling och medlemsarbete (med stöd från SRF Kalmar län och SRF Blekinge),
- Nicaragua, om inkluderande utbildning och egenmakt genom försörjning samt stärkande av lokalföreningar,
- Bosnien, Sarajevokantonen, om organisationsutveckling, medlemsarbete och interndemokrati samt stärkande av andra kantoner. (genomförs av SRF Stockholms och Gotlands län),
- Afrika, regionalt samarbetsprojekt genom African Union of the Blind (AFUB) om mänskliga rättigheter med fokus på Ghana och Namibia (med stöd av SRF Stockholms stad).

SRF:s förbundsstyrelse tog i december inriktningsbeslutet att ansöka om medel för att även 2018–2021 fortsätta samarbetet med nuvarande partnerorganisationer.

SRF genomförde under oktober en internationell partnerskapskonferens där representanter från alla projekt deltog tillsammans med SRFs projektaktiva och anställda inom utvecklingssamarbetet. Temat för konferensen var FN:s Agenda 2030 med hållbarhetsmålen för global utveckling. Syftet med konferensen var kompetensutveckling samt att inleda projektplaneringen inför projektens fortsättning 2018–2021.

Under konferensen som genomfördes över en total tidsperiod om 12 dagar, varav några gemensamma för alla deltagare i mitten, anordnade SRF ett större seminarium på temat Agenda 2030 och funktionshinderperspektivet inom internationellt utvecklingssamarbete. Det ägde rum den 24 oktober på europahuset i Stockholm.

Vid seminariet, som hölls på engelska, talade Charlotte V. McClain-Nhlapo, global funktionshinderrådgivare vid Världsbanken, Kajsa Olofsgård, Sveriges ambassadör för Agenda 2030, Malin Ekman Aldén, tillförordnad generaldirektör vid Myndigheten för delaktighet (MFD), samt Peter Anomah-Kordieh, programsamordnare vid AFUB.

Därefter följde ett panelsamtal samt möjlighet för publiken att ställa frågor. Panelen utgjordes av Birgitta Weibahr från Sida, Lisa Sjöblom som är generalsekreterare för ramorganisationen Forum Syd, Elvira Kivi från SRF samt Charlotte V. McClain-Nhlapo. Moderator under seminariet var Ylva Bergman, chefredaktör för tidningen Omvärlden. Seminariet samlade ett hundratal åhörare.

Då fokus under året legat på planering inför kommande projektperiod har endast två uppföljningsresor gjorts; en till AFUB som är baserad i Kenya under maj månad och en till Nicaragua i augusti. Vid resan till Nicaragua deltog förbundsordföranden och SRF:s intressepolitiska chef, vilket gör att det besöket också kan ses som ett bilateralt utbyte. Distrikten SRF Kalmar län och SRF Blekinge län besökte Rwanda under våren och SRF Stockholms och Gotlands län, besökte Bosnien-Hercegovina under senhösten.

Under februari genomfördes en nätverkskonferens för de som är projektaktiva (ideellt engagerade i SRF) inom de olika projekten. Syftet var att samla alla engagerade på ett ställe för diskussion om SRF:s engagemang och samarbeten.

Under året har SRF blivit medlemmar i paraplyorganisationen Forum Syd där möjligheter finns att samverka med över 160 andra civilsamhällesorganisationer inom utvecklingssamarbetet och därigenom främja inkludering av funktionshinderperspektivet i svenskt utvecklingssamarbete.

SRF författade ett remissvar på Regeringens skrivelse om ett nytt Policyramverk för svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd.

Syftet var att lyfta inkluderingen av personer med funktionsnedsättning som målgrupp för svenskt utvecklingssamarbete, samt i genomförandet av detsamma. Efter antagandet av det slutliga policyramverket kan rapporteras att flera av SRF:s inspel tillvaratagits.

SRF har aktivt följt det omställningsarbete som pågår inom MyRight vad gäller strukturen för utvecklingssamarbetet och omställningen som kommer med att MyRight byter finansiering från Sida till Forum Syd från 2018. SRF har bland annat medverkat vid årsmötet, ordförandemöten, dialogmöten samt möten där SRF:s inspel efterfrå-

gats. SRF är den av MyRights 22 medlemsorganisationer som under året bedrivit flest projekt.

7. Utveckla SRF

Att utveckla SRF är ett av de prioriterade områdena för organisationen. Vi strävar efter att vända trenden, att vi i många år fått ett minskat antal medlemmar. Detta lyckades under 2016, och nu gäller det att verka för att vändningen håller i sig. Vi måste utveckla arbetsformer som ännu bättre än idag tar tillvara och uppmuntrar individernas engagemang. Vi ska vara öppna för nya organisationsformer som stärker medlemsinflytandet och demokratin. Vi vill se en ökad mångfald i vår verksamhet och i våra olika beslutsorgan.

7.1 Medlems- och organisationsutveckling

En enkätundersökning har genomförts för att kartlägga hur distrikten upplever samarbetet med syncentralerna. Alla distriktsordförande fick svara på frågorna på telefon. En fråga ställdes också om hur distriktens arbete med handlingsplanen för medlemsutveckling fortskrider.

Konstateras kan att samarbetet med syncentralerna i de flesta fall upplevs som relativt gott. De flesta har brukarråd, även om dessa fungerar mycket olika. Många får också ha informationsmaterial på syncentralen. Det är dock inte lika vanligt med andra typer av samarbete.

Arbetet med handlingsplanerna har inte kommit igång överallt. Det är ett pågående arbete att få fart på detta. Vi har tagit fram en utbildning för nya medlemmar. Den kommer att presenteras i början av 2017.

Hur vi bemöter våra medlemmar och får de att trivas i organisationen är mycket viktigt. SRF har tagit fram en folder om synnedsättning och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. I den finns bland annat tips på gott bemötande som gagnar alla. Dessa frågor tas upp i SRF:s funktionärsutbildning och har även lyfts på en ombudsmannafortbildning under hösten.

I november genomfördes en kurs för synskadade föräldrar. 18 föräldrar deltog, och 4 barn var även med. På kursen fick föräldrarna utbyta erfarenheter och fick även många tips på hur synskadade, som nu har lite äldre barn, fick fritiden att fungera. Två barn till synskadade föräldrar, som nu är unga vuxna, deltog och berättade om att växa upp med synskadade föräldrar. Ett pass om rättigheter för föräldrar fanns också med.

Vi har diskussioner med US för att öka samarbetet och underlätta övergången mellan US och SRF. US bjuds in och kan delta i våra centrala funktionärsutbildningar.

Vi stödjer kontinuerligt distrikten på olika sätt, genom rådgivning, utbildningsinsatser, besök hos styrelser med mera.

7.2 Ombudsmän/verksamhetsutvecklare i distrikten

SRF:s kongress 2014 gav förbundsstyrelsen i uppdrag att se över formerna för det personella stödet till distrikten i en organisationsöversyn.

Förbundsstyrelsen beslutade i december 2015 att de regionala ombudsmännen skulle avvecklas och att ett behovsprövat internt ekonomiskt stöd skulle införas, för att ge alla distrikt möjlighet att anställa en egen ombudsman/verksamhetsutvecklare. Intresset för denna möjlighet har varit mycket stort.

Synskadades Stiftelse har beviljat bidrag till ett tvåårigt projekt med syfte att skapa arbetsmöjligheter för personer med synnedläggelse, skapa förutsättningar för varje distrikt inom SRF att kunna ha en egen ombudsman/verksamhetsutvecklare genom nyanställning och/eller vidareutbildning, samt skapa aktiviteter och nya möjligheter för synskadade inom distrikt och lokalföreningar. I projektuppdraget ingår att genomföra utbildningar för de nya ombudsmännen/verksamhetsutvecklarna, introducera de nya ombudsmännen och stödja dem samt att stötta distrikt tills dess de anställt en egen ombudsman/verksamhetsutvecklare.

Utbildningen av nya ombudsmän/verksamhetsutvecklare ingår som en stor och viktig del i projektet och påbörjades under december 2016. I utbildningen, som totalt planeras bestå av fyra utbildningstillfällen deltar alla nya ombudsmän/verksamhetsutvecklare.

Sex personer som tidigare var regionala ombudsmän arbetar nu i distrikt, och elva nya ombudsmän/verksamhetsutvecklare har fått tjänst under året. De tre distrikt som saknar ombudsman/verksamhetsutvecklare kommer troligen att rekrytera sådan under 2017.

7.3 Funktionärstraineer

Under våren 2016 slutfördes de sista utbildningstillfällena i projektet Funktionärstraineer, som finansierats av Synskadades Stiftelse. Det avslutande utbildningstillfället genomfördes den 20–22 maj på Almåsa. 49 personer har genomgått Funktionärstraineer. Såväl de distrikt som ingick i projektet som de enskilda deltagarna som slutförde utbildningen var mycket nöjda. Ett resultat är flera nya funktionärer i distrikt och lokalföreningar.

För att ta till vara de positiva erfarenheterna av funktionärstraineeprojektet har riksförbundet tagit fram ett utbildningskoncept som

På Tvetagården ordnades sommarläger för barn och ungdomar. Sista kvällen var det fest med disco.

Maud Åkesson med ledarhunden Ziri blir intervjuade av P4 Gotland på Ledarhundens dag.

Under kampanjen Gata för alla lappade medlemmarna cyklar och annat som stod i vägen där folk gick.

I juli ordnade Sällskapet Seglare med Synnedsättning ett läger på Almåsa konferens för seglingsugna.

Till Santorini i Grekland gick en av alla resor SRF Fritid anordnade.

Under Almedalsveckan träffade SRF många beslutsfattare. Här möts verksamhetsledare för intressepolitik Neven Milivojevic, arbetsmarknadsminister Ylva Johansson och förbundsordförande Håkan Thomsson.

Under en studieresa till Bryssel i november deltog totalt 24 personer inklusive ledsagare. Gruppen genomförde studiebesök hos European Disability Forum, EU-kommissionen, den svenska representationen samt i EU-parlamentet.

distrikten själva kan genomföra för att fortsätta arbetet med att hitta fler aktiva funktionärer.

7.4 Internt ekonomiskt stöd

Riksförbundet bidrar årligen med ekonomiskt stöd för att stärka SRF-organisationen. 2016 inrättades ett stöd för anställning av ombudsman/verksamhetsutvecklare i distrikten som en del av det administrativa stödet. Det finns fyra stödformer: administrativt stöd (grundläggande samt rörligt behovsprövat), stöd till organisationsutveckling, projektstöd och stöd till närstående föreningar.

Tjugo distrikt och tolv branschföreningar beviljades bidrag med totalt 1.450 tkr i grundläggande administrativt stöd. Vid utgången av 2016 har 13 distrikt och en region fått behovsprövat rörligt administrativt stöd för att anställa en egen ombudsman/verksamhetsutvecklare.

Distrikt och branschföreningar beviljades totalt 564 tkr i stöd till organisationsutveckling, varav 30 tkr utgjordes av bidrag till ekonomiskt svaga lokalföreningar, ett stöd som söks av respektive distrikt.

Projektstöd kan sökas för arbete med de av kongressen prioriterade områdena. Under 2016 ansöktes det om bidrag till 54 projekt, varav 42 beviljades stöd med totalt 608 tkr.

Två närstående föreningar erhöll bidrag med sammanlagt 65 tkr. Det var SRF Seniorerna och Sveriges Ledarhundsförare (SLHF).

7.5 Jämställdhet och likabehandling

Jämställdhets- och likabehandlingskommittén är tillsatt av förbundsstyrelsen. Kommittén har som ett av sina mål att sprida kunskap om jämställdhet och likabehandling inom organisationen. Under hösten har kommittén tagit fram en reviderad strategi för jämställdhet och likabehandling, vilken ska behandlas vid kongressen 2017.

På den konferens som anordnades för ordföranden i distrikten och branschföreningarna samt förbundsstyrelsen i september, hölls ett seminarium om normkritik. Detta leddes av RFSL:s Arvsfondsprojekt, vars syfte är att öka medvetenheten inom funktionshinderrörelsen om HBTQ-frågor, och kunskapen om tillgänglighetsfrågor inom RFSL.

En kurs för valberedare inom SRF genomfördes i månadsskiftet september–oktober. Nästan alla distrikt, många branschorganisationer, riksförbundets valberedning och US deltog. Kursen genomfördes i samarbete med ABF. Förutom valberedningsarbete ägnades en stor del av kursen åt hur man kan öka jämställdhet och mångfald inom en organisation.

8. Individstöd

8.1 Juridiskt stöd

SRF har en jurist anställd som främst ger stöd till medlemmar i juridiska frågor som har anknytning till funktionsnedsättningen. SRF vill med denna verksamhet uppnå att synskadade kan hävda sin rätt att leva ett aktivt och självständigt liv.

Antalet nya ärenden har ökat något till 63 (55). 35 ärenden har gällt kvinnor och 29 män. En stor del av ärendena avser fortfarande ledsagning enligt LSS och socialtjänstlagen. Trenden är fortfarande densamma, att personer har blivit av med sina LSS-insatser, och att många har fått radikalt minskat antal timmar ledsagning. Denna utveckling har pågått under flera år och leder till begränsningar i synskadade personers individuella frihet. Dock har antalet ärenden enligt LSS minskat något.

Olika ärenden gällande socialförsäkringssystemet ökar. Inget ärende under året har gällt diskriminering grundad på bristande tillgänglighet, vilket är något anmärkningsvärt, eftersom den lagändringen gjordes nyligen.

8.2 Synskadade invandrare

SRF vill med denna verksamhet uppnå att synskadade invandrare integreras i övriga SRF och kan delta i den sociala gemenskapen.

Våra fem branschföreningar som baseras på medlemmar med invandrarbakgrund har utsett varsin kontaktperson som ska arbeta med flyktingfrågan. SRF har tillsammans med Röda Korset genomfört en utbildningsdag där fokus var att möta och stödja personer med traumatiska erfarenheter från krig och flykt. Invandrarkommittén och branschföreningarnas kontaktpersoner deltog i utbildningen.

SRF har sammanställt en broschyr som riktar sig till invandrare och nyanlända. Broschyren innehåller kontaktuppgifter och information om SRF:s och branschföreningarnas verksamhet. Den har översatts till sex olika språk: Somaliska, arabiska, kurdiska, bosniska, farsi och engelska. Broschyren har skickats till Röda Korset, SKL, Work for you, syncentralerna, US och alla SRF:s distrikt.

SRF:s invandrarkommitté har haft två sammanträden med övernattning och dessutom hållit tät kontakt via telefon och mail.

I september genomförde SRF starten av en nätverksskurs för 15 synskadade kvinnor med invandrarbakgrund. Kursen innehöll social gemenskap, erfarenhetsutbyte, diskussioner om bland annat kulturkrockar, jämställdhet och kvinnors rättigheter. Vi gav information om SRF och olika hjälpmedel med mera.

8.3 Barn- och föräldraverksamhet

SRF vill med denna verksamhet ge synskadade barn och föräldrar möjlighet till social gemenskap med likasinnade samt ge möjligheter att påverka sin egen situation.

8.3.1 Lägerverksamhet

Det sociala samspelet är fundamentalt för barns utveckling. För synskadade barn är behovet att träffa andra barn med samma förutsättningar och likvärdiga villkor oerhört väsentligt för att stärka identiteten och självkänslan. Lägerverksamhet och aktiviteter för synskadade barn ger dem möjlighet att mötas. De kan samtidigt få den hjälp och det stöd de behöver och lära sig klara av nya saker.

SRF genomförde ett sommarläger på Tvetagården i Södertälje den 26 juni till den 2 juli. Det var 37 barn och unga mellan 7 och 16 år som deltog på lägret samt 16 ledare, varav fyra med synnedsättning, två ansvariga för köket och en lägeransvarig.

Den 28 oktober till den 3 november anordnade SRF sin första språkresa till London för ungdomar med synnedsättning. Det var tio ungdomar i åldern 15–17 år som deltog samt en ansvarig och fyra ledare varav en med synnedsättning.

8.3.2 Idrottshelg

Idrottshelgen i Eskilstuna genomfördes i oktober med 71 deltagare med en ledsagare vardera, totalt alltså 142 stycken. Ungdomarna var i åldern 8–18 år.

Idrottshelgen var ett samarrangemang mellan Parasportförbundet, Specialpedagogiska skolmyndigheten och SRF.

8.4 SRF:s barnråd

SRF:s barnråd har bestått av sju barn och unga i åldrarna 11–17 år. En rådsmedlem har avtackats under året.

Vi har haft två träffar med barnrådet. Under första träffen diskuterades SRF:s idrottsprojekt. På den andra träffen diskuterade rådet SRF:s nya hemsida samt utveckling av rådet.

Barnrådet skickade en motion till SRF:s kongress 2014, där de föreslog att ett kontaktnät för barn och ungdomar skulle bildas. Denna motion bifölls, och kontaktnätet har startats under 2016. Den äldre kontaktpersonen, faddern, kan fungera som en förebild för den yngre och kontakten kan hjälpa till att stärka den yngres självkänsla och identitet. 2016 har de första faddrarna genomgått en utbildningsdag i samtalsmetodik.

8.4.1 Barnens SRF

En av våra unga medlemmar har skrivit en julkalendersaga till Barnens SRF på hemsidan. Nya Barnens sidor på hemsidan har lanserats. Den har även uppdaterats med årets aktiviteter och läger.

8.4.2 Föräldraverksamhet

Det har beslutats att föräldrarådet ska avvecklas och istället kommer vi att använda andra forum och kanaler för kommunikation med föräldrarna. På så sätt kan vi använda föräldrarnas kunskaper och erfarenheter mer konkret vid specifika tillfällen. Detta nya arbetssätt införs under 2017.

Föräldrarådet har bestått av nio representanter och har haft två möten. Vid ena mötet deltog Eva Forss från Gymnastik- och idrottshögskolan och informerade om SRF:s idrottsprojekt. Vid andra mötet diskuterades den fortsatta processen med att hitta nya arbetsformer.

Föräldrarna har på eget initiativ startat en Facebook-grupp som nu har cirka 150 medlemmar. Gruppen är ett bra sätt att kommunicera för både SRF och föräldrarna.

Den 22–24 april anordnades en kurs för föräldrar till barn med synnedsättning. Det var 15 deltagare och helgen genomfördes på Almåsa kursgård, med erfarenhetsutbyte, besök på ”Svartkrogen”, skolfrågor och föreläsningar med mera.

Ett särtryck med delar ur Perspektivs föräldrasidor under 2016 har skickats ut tillsammans med information om årets barn- och föräldraverksamhet till våra barnmedlemmars familjer.

8.5 SRF Fritid

SRF vill med denna verksamhet bidra till en mer aktiv fritid och möjligheter till rekreation för synskadade.

SRF Fritid arrangerar semesterresor inom och utom landet för synskadade. Deltagarna betalar sina egna kostnader och SRF Fritid tillhandahåller ledsagare och tillgänglig information. För många ensamstående synskadade, eller par där båda är synskadade, är SRF Fritid enda möjligheten att åka på semester utan extra kostnad.

Under 2016 har vi genomfört följande resor med totalt cirka 184 deltagare:

5 sol- och badresor: Fuerteventura, Albanien, Santorini, Mallorca, Teneriffa

5 storstadsresor: London, Riga/Tallinn, Berlin, Oslo, Madrid

- 1 bussresa i Europa, till Holland
- 3 flyg/buss till Europa: Island, Toscana, Provence
- 1 litteraturresa
- 1 flodkryss i Tyskland
- 1 sparesa till Polen
- 2 musikresor, Musik i Kullabygd och Mama Mia the party
- 1 cykelresa på Åland
- 2 Sverigeresor i minibuss, Mälaren runt och Värmland
- 1 familjeresor till Kolmården

Förutom det löpande arbetet med bokningar, brevutskick, telefonsamtal, ombokningar, ledsagarkontakter med mera, har två nya kataloger skrivits, tryckts, lästs in och distribuerats, en under våren och en under hösten. Katalogerna finns också på SRF:s hemsida där de uppdateras kontinuerligt.

SRF Fritid har ett brukarråd för att inhämta synpunkter och idéer. Två telefonmöten med brukarrådet har hållits under året.

8.6 Rekreation på Almåsa

SRF tillhandahåller rekreativ vistelse i tillrättalagd miljö för enskilda synskadade på Almåsa kursgård i Haninge utanför Stockholm under sommaren samt vid påsk, jul och nyår. Fritidsledare ordnar aktiviteter för den som så önskar, och av trygghetsskäl finns nattvård på plats.

Syftet med rekreativ verksamheten är att ge möjlighet till avkoppling och rekreation i en miljö anpassad till personer med funktionsnedsättningar, att skapa social gemenskap och ge möjligheter till erfarenhetsutbyte synskadade personer emellan. Det är inte ovanligt att personer får vänner för livet under rekreativ vistelsen på Almåsa.

Rekreativ verksamheten finansieras, förutom av gästerna själva, med medel från Socialstyrelsen och flera fonder och stiftelser.

År 2016 nyttjade SRF 1956 (2045) gästnätter för rekreation på Almåsa. Gästnätterna fördelade sig på 138 (136) under påsken, 1503 (1556) på sommaren och 315 (353) gästnätter under jul och nyår.

8.7 Bidrag till enskilda

8.7.1 Bidrag till ekonomiskt behövande

SRF vill med denna verksamhet underlätta vardagen för synskadade individer med svag ekonomi.

Under år 2016 har 414 (439) personer sökt bidrag för olika ändamål från SRF. Av dessa beviljades 299 (316) personer bidrag på samman-

lagt drygt 1,1 miljon kronor (cirka 1 miljon kronor). Könsfördelningen bland de sökande var 235 (256) kvinnor och 179 (183) män. 17 av dessa ansökningar gällde barn under 18 år. Drygt 25 procent av alla ansökningar kom från personer som inte tidigare sökt hos oss.

Vanliga ändamål man söker bidrag för är mobiltelefon, surfplatta eller dator som går att anpassa, tandvård, resor och rekreation.

Antalet ansökningar om bidrag för rekreation på Almåsa var 57 under året. 47 (43) av dessa blev beviljade.

Statistik finns tillgänglig från år 2008 och framåt. Sedan 2008 har antalet bidragsansökningar ökat med drygt 70 procent.

Beslut om bidrag fattas av en bidragsgrupp som består av en person tillsatt av SRF:s förbundsstyrelse, en person tillsatt av Synskadades Stiftelse samt en handläggare från vårt rikskansli. Bidragsgruppen har haft 11 möten under året. Alla som har ansökt om bidrag har fått besked om beslut via brev.

8.7.2 Utbildningsstipendier

Inför hösten varje år delar SRF ut utbildningsstipendier ur fonder som är specialdestinerade för detta ändamål. År 2016 var det 14 personer som skickade in ansökningar om stipendier från de fyra olika utbildningsfonderna. Där fanns totalt 51 700 kronor att dela ut. Sex personer, varav fyra kvinnor och två män, erhöll stipendier på mellan 6 500 kronor och 10 000 kronor. 2015 blev fyra personer, varav en kvinna och tre män, beviljade stipendier på 10 000 kr vardera.

8.7.3 Resestipendier

Två gånger om året beslutar förbundsstyrelsens arbetsutskott om resestipendier för utbyte med synskadade i andra länder ur Lars Norrmans fond. Stipendier beviljas till såväl individer som grupper. År 2016 beviljades totalt 534 tkr (614 tkr). Bidragen fördelades på 7 (4) kvinnor, 5 (7) män samt 6 (6) grupper.

9. Uppdragsverksamhet

9.1 Ledarhundsverksamhet

9.1.1 Generellt om verksamheten

SRF vill med ledarhundsverksamheten ge synskadade personer möjlighet att leva ett självständigt liv. SRFs mål är att tillhandahålla ledarhundar av god kvalitet till synskadade. Verksamheten omfattar inköp och tilldelning av ledarhundar, utbildning samt stöd och service.

I ledarhundslagen (Lag 2005:340) överlämnas frågor om tilldelning

och återtagande av dispositionsrätt till ledarhund samt tilldelning och återtagande av ledarhund till SRF. SRF erhåller ett statsbidrag för anskaffning och placering av ledarhundar för synskadade och därmed sammanhängande åtgärder.

Vår förbundsstyrelse tillsätter en ledarhundsdelegation, som kan fatta beslut om återtagande av hund eller indragning av dispositionsrätten.

Ledarhundsdelegationens beslut kan överklagas i domstol.

Behovet av nya ledarhundar ökar eftersom andelen äldre hundar (10 år eller äldre) ökar. Samtidigt har vi inte sett någon minskning i antalet ansökningar från personer som inte tidigare haft ledarhund. I december 2016 fanns ett 60-tal ledarhundar som var 10 år eller äldre.

De statliga anslagen till verksamheten har inte räknats upp sedan SRF övertog ansvaret för ledarhundsverksamheten år 2006. I praktiken har detta över tid bland annat inneburit en minskning i antalet inköpta ledarhundar per år. Det har även inneburit en minskning i antalet kurser samt personalminskningar. Dessa förändringar har skett successivt under åren.

I maj inleddes upphandlingsarbetet inför 2018 års inköp av ledarhundar.

Det finns ett behov av en intern utredning avseende ledarhundsverksamheten generellt. Det är viktigt att verksamheten är långsiktigt hållbar.

9.1.2 Antal ledarhundar

Under året har vi köpt in 36 (35) ledarhundar som planerat. Därtill köptes En ledarhund in med hjälp av en gåva efter att en allvarlig olycka inträffat där en ledarhund avled.

19 hundar omplacerades under året. Antalet förstagångsförare som tilldelats ledarhund 2016 är 11, av totalt 56 personer som fick ny hund under året. Fem förare återlämnade sina ledarhundar. Den 31 december 2016 fanns totalt 271 ledarhundsekipage i Sverige.

41 hundar togs ur tjänst under året. 31 (25) av dessa avlivades på grund av medicinska orsaker, vilket är en hög siffra jämfört med tidigare år. För resterande 10 hundar utfärdades gåvobrev och blev privathundar på grund av ålder och/eller förlorad arbetslust.

9.1.3 Ansökningar om ledarhund

54 (59) ansökningar om ledarhund inkom år 2016, varav 26 från personer som inte haft ledarhund tidigare. Det har inte tagits några beslut om återtaganden av dispositionsrätt under året.

9.1.4 Genomförda kurser

Vi har haft tre informationskurser, en i januari, en i maj och en i oktober, med totalt 17 (22) deltagare. Syftet med dessa kurser är att kursdeltagarna ska få kunskap om hund generellt och ledarhund specifikt samt få prova vad det innebär att ta hand om och köra ledarhund. Informationskurserna är också ett tillfälle för ledarhundskonsulenter och instruktörer att kunna observera samspelet mellan förare och hund.

I samband med leveransen genomgår det nya ekipaget vad vi kallar grundkurs 1, med samträning av ledarhundsekipaget, sammanlagt tio till fjorton dagar beroende på om man haft ledarhund tidigare eller inte. Delar av grundkursen hålls vanligen på Almåsa. Sex till nio månader senare genomgår ekipagen så kallad grundkurs 2 på hemmaplan.

SRF ansvarar kontinuerligt för support och veterinärvård för ledarhundarna.

9.1.5 Övriga aktiviteter

Varje år anordnas prova-på-dagar, då synskadade och anhöriga är välkomna för att få information, och prova på att gå med ledarhund. Vi har haft tre prova-på-dagar under året, en på Gotland, en i Stockholm och en i Glimåkra i Skåne, med sammanlagt 22 deltagare.

Under året har ledarhundsverksamhetens konsulenter deltagit vid ett 10-tal ledarhundsträffar runtom i landet. I september deltog vi även på kurs för dövblinda på Mullsjö folkhögskola. I juni deltog en konsulent och en ledarhund på ett evenemang där kommunanställda fick prova på olika hjälpmedel.

Den 1 november deltog en ledarhundskonsulent då SRF Uppsala län testade möjligheten för ledarhundsekipage att få komma in på restauranger och caféer i Uppsala. Resultatet var nedslående då ledarhundsekipage nekades tillträde till ungefär 80 procent av de ställen man var vid. Detta visar på den diskriminering som finns mot ledarhundsekipage. SRF accepterar inte att caféer och restauranger schablonmässigt nekar ledarhundsekipage att komma in.

Ledarhundsverksamheten har ett brukarråd med representanter från Sveriges Ledarhundsförare (SLHF), förbundsstyrelsen och kansliet.

Rådet har haft möten vid tre tillfällen under året. I maj deltog ledarhundsverksamhetens veterinär vid SLHF:s årsmöte.

Taltidningen I Selen, som går ut till alla ledarhundsförare, utkom med fyra nummer. I slutet av året inleddes arbetet med att uppdatera delar av den information som skickas ut till nya ledarhundsförare eller nya ekipage.

9.2 Folkbildningsverksamhet

SRF vill med denna verksamhet uppnå att synskadade personer kan delta i studiecirkel och gå på folkhögskola på likvärdiga villkor som seende, och på så sätt få utbildningar och ett socialt berikat och självständigt liv. SRF erhåller statsbidrag via Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) för teknisk anpassning av studiematerial gällande synskadade och dövblinda som deltar inom folkbildningen, som omfattar statsbidragsfinansierade studiecirkel samt långa och korta kurser vid folkhögskolor.

All teknisk anpassning görs i enlighet med upphovsmannalagens undantagsparagraf, §17. Inga avgifter tas ut av beställaren eller brukaren.

Alla material som vi lämnar till brukaren är ett envägslån och det får behållas av brukaren så länge hon eller han har behov av materialet.

Vi har under året fått beställningar från sex folkhögskolor samt från fem studieförbunds regionala och lokala avdelningar. Året innebar 95 (97) nyproducerade studiematerial. Antalet beställda bokexemplar var under året 2.651 (1.621). Årets procentuella fördelning av beställda böcker är 99 (92) procent till studieförbunden och 1 (8) procent till folkhögskolorna.

Vi har under 2016 producerat flera punktskriftsmaterial och musiknoter på punktskrift samt använt mediet digitala musiknoter. Allt fler bokförlag ger ut ljudböcker och tillgängliga e-text-böcker, vilket medfört att vi i några fall under året kunnat hänvisa brukaren till den kommersiella utgåvan. Detta förutsätter dock att exempelvis syntolkning av bilder ingår, vilket oftast inte är fallet. Vi har vid ett antal tillfällen även kunnat hänvisa till SPSM:s produktion samt i ett antal fall gjort omredigeringar av Myndigheten för tillgängliga mediers (MTM:s) produktion.

Anslaget för år 2016 har inte förbrukats fullt ut. Detta beror främst på effektiv och billigt produktion.

Då vi uppmärksammat kvalitetsproblem i talboksproduktionen så har vi genomfört en upphandling som lett till att vi bytt leverantör för 2017 års produktion. För medierna storstil, punktskrift och e-text har kvaliteten varit god, och vi har för samtliga medier i huvudsak hållit de utlovade leveranstiderna.

SRF har kontaktat flertalet av studieförbunden samt regelbundet medverkat i Arbetarnas Bildningsförbunds (ABF:s) tillgänglighetsarbete. Vi har deltagit i ABF:s nationella forum i Göteborg samt haft representation vid ABF:s förbundsstämma.

Vi har medverkat i ett flertal sammanhang i syfte att informera och

uppmuntra synskadade och dövblinda direkt eller indirekt att utnyttja vår verksamhet. Presentation har gjorts på flera av riksförbundets aktiviteter, och vi har också haft kontakt med SRF:s distrikt och lokalföreningar, Unga Synskadade och Förbundet Sveriges Dövblinda i olika sammanhang.

Vi har berättat om vår verksamhet i tidningen Perspektiv och i informationsblad samt genom brevutskick till studieförbunden. Vi har vid fyra tillfällen i samarbete med riksförbundets medlems- och organisationsutvecklingsverksamhet sänt ut riktade material till distrikten och de stora lokalföreningarna. Vi har deltagit vid två av riksförbundets aktiviteter riktade till synskadade invandrare.

SRF har försett MTM:s databas Legimus med samtliga nyproducerade titlar på talbok, talbok med text, e-text och punktskrift. Dessa böcker blir tillsammans med annotationerna tillgängliga för landets alla talbokslåntagare via folkbiblioteken och hemsidan legimus.se. Vår egen produktion finns i vår digitala databas ASTA som finns tillgänglig på riksförbundets hemsida. Vår produktion visas även i den nationella biblioteksdatan Libris.

9.3 Punktskriftsverksamhet

SRF vill med denna verksamhet öka synskadades möjligheter att aktivt delta i samhället genom att öva upp ett nytt sätt att läsa och på så sätt få ett mera självständigt liv.

SRF får ett bidrag från Socialstyrelsen för att bedriva undervisning i punktskrift till personer som fyllt 18 år och som har en grav synned-sättning. Detta sker i samverkan med folkhögskolor.

Under 2016 har fem kurser på vardera fyra dagar arrangerats i samverkan med Wiks folkhögskola utanför Uppsala. 11 personer från olika delar av landet har fått undervisning och möjlighet till intensiv träning vid dessa kurser. Det har upplevts positivt av deltagarna att på detta sätt ta del av undervisning på sin egen nivå. Därför är det nödvändigt att lästräningsmaterial och metoder för undervisning så långt som möjligt anpassas till varje individ. Likaså är det viktigt med kontakter och stöd från kursledaren mellan kurstillfällena.

Kursdeltagarna har fått goda kunskaper om hur man kan underlätta sin vardag genom att kunna punktskrift, och flera har också skaffat sig en grund för att bli goda punktskriftsläsare. SRF har ett gott samarbete med MTM vad gäller material för undervisningen.

Kontakter mellan SRF och syncentralerna ger möjlighet för individerna till en bättre undervisning. I april arrangerade därför SRF en

temadag om punktskrift för personal inom folkhögskolor och syncentraler. 24 personer deltog. Programmet tog upp nya material för undervisning samt hur man kan använda modern teknik med punktskrift och datorer.

Under året har SRF slutfört arbetet med två nya material för punktskriftsundervisningen, ett som riktar sig till invandrare med synned-sättning och ett annat som vänder sig till personer med dövblindhet.

Detta har skett i samarbete med synrehabiliteringen och dövblindteamet i Stockholm, SPSM och Hagabergs folkhögskola.

Under året har riksförbundet stöttat distrikt och lokalföreningar i olika former i syfte att stimulera och öka intresset för punktskriften.

Under mars kunde ekonomiskt stöd sökas till att ordna aktiviteter på hemmaplan. SRF Västernorrland genomförde en informationskurs om punktskrift i samarbete med Härnösands folkhögskola i slutet av april med cirka 20 deltagare.

I oktober arrangerade SRF en handledarutbildning i punktskrift med 19 deltagare. En viktig tanke med satsningen var att få igång studiecirkelverksamheten i hela organisationen.

För att öka intresset för punktskriften redan i tidig ålder planerade vi in ett pass om punktskrift i föräldraverksamhetens konferens i april.

Snabbutbildningen i punktskrift var mycket uppskattad. På rikskansliet får alla nyanställda en kortkurs i punktskrift. Det är viktigt för SRF:s seende personal att få en inblick i hur punktskriften fungerar och värdet av att ha ett skrift- och lässpråk för människor med en synned-sättning. Under året har cirka 10 anställda fått sådan utbildning.

Utöver kursverksamheten har SRF under 2016 fortsatt att ge råd och stimulerat intresset på punktskriftsområdet vad gäller tillgänglighet till information inom konsumentområdet. Med detta menas punktskrift på förpackningar, skyltar, anslagstavlor och mycket annat ute i den offentliga miljön.

SRF medverkar aktivt i den statliga punktskriftsnämnden och dess arbetsgrupper. Detta ger möjlighet till påverkan inom forskning, pedagogik och utarbetande av nya skrivregler på punktskriftsområdet.

Den 4 januari 1809 föddes punktskriftens upphovsman Louis Braille. Därför firas årligen den internationella punktskriftsdagen just den 4 januari. SRF, Föreningen För Synrehabilitering och Punktskriftsnämnden uppmärksammade dagen med en debattartikel på SVT Opinion med rubriken ”Blinda barn måste få lära sig punktskrift”.

10. Kommunikation

10.1 Kommunikationsplattform och grafisk profil

En kommunikationsplattform har utarbetats av kansliet med utgångspunkt i de av förbundsstyrelsen fastställda värdeorden som beskriver SRF-organisationen: Alert, varm och klok. Även en grafisk profil har arbetats fram. Den innefattar bland annat nya typsnitt, en specifik färgskala, grafiska element, pappersval och ett nytt fotografiskt manér.

10.2 Information om synskadades livssituation och möjligheter

För att stärka organisationens informationsförmåga genomfördes under våren en informatörsutbildning. 35 deltagare utbildades i två steg.

Det första steget ägnades åt att utbilda deltagarna i hur man informerar, medan det andra steget innehöll pass om hur man marknadsför en förening.

En kraftsamling gjordes i hela organisationen för att planera och genomföra informationskampanjen ”Gata för alla”. Syftet var att öka allmänhetens kunskap om synskadades situation i gatu- och trafikmiljön med särskilt fokus på den vita källan. I detta arbete fick de nyutbildade informatörerna direkt nytta av sina nyvunna kunskaper. Kampanjen startade den 20 augusti och avslutades lördagen den 15 oktober på den vita källans dag. Utöver en stor mängd lokala aktiviteter runt om i landet genomförde riksförbundet en intensiv marknadsföring i de digitala kanalerna. Bland annat producerades 4 filmer som spreds via webb och sociala media.

En kampanjavslutning genomfördes på Medborgarplatsen i Stockholm den 15 oktober. Informationsmaterial delades ut, och allmänheten inbjöds till ett ”vardagsrum” där man kunde sätta sig i en soffa och ställa frågor om livssituationen och möjligheterna direkt till en synskadad person. Bland annat medverkade SRF:s första vice ordförande Victoria Öjefors Quinn genom att svara på frågor i soffan.

Kampanjen har starkt bidragit till att öka antalet utåtriktade informationsaktiviteter i organisationen. Kampanjen fick ett mycket fint genomslag i såväl traditionella massmedia som i sociala medier. En mätning genomförd av Novus visar på att cirka 30% av befolkningen uppmärksammat kampanjen ”Gata för alla”.

Ledarhundens dag firas varje år den sista onsdagen i april. År 2016 genomfördes ledarhundens dag den 27 april. Riksförbundet producerade en ny film för webben och arbetade i övrigt aktivt med att uppmuntra till lokala aktiviteter runt om i landet. Det massmediala genomslaget blev mycket bra.

En rundringning till distrikten genomfördes under april månad. Syftet var att få reda på, hur man arbetar lokalt med utåriktade aktiviteter, vilka hinder som finns, hur många aktiviteter som genomförts och hur planeringen ser ut framöver. Vid dessa samtal har även det konceptpaketet med mässmaterial som finns att beställa från riksförbundet marknadsförts.

10.3 Vår webbplats www.srf.nu

Nya www.srf.nu lanserades i september. Hemsidan har fått ett nytt och modernt utseende. En annan nyhet är den responsiva lösningen. Det innebär att oavsett om man som besökare har en dator, smart telefon eller läsplatta så får man ändå en bra upplevelse av webbplatsen. Många funktioner har lagts till för att visa på organisationens djup, mångfald och intressanta verksamhet.

Webbplatsen är navet i Synskadades Riksförbunds kommunikation. Hemsidan uppdateras ständigt med såväl nyheter som övrig förbundsinformation. Tre branschföreningar, en region, 19 distrikt och 12 lokalföreningar har sina sidor under srf.nu (innan nylanseringen var det 11 distrikt och 4 lokalföreningar).

På www.srf.nu publicerades under året 50 egna nyheter om organisationen och aktuella synskadefrågor. Utöver det har många nyheter på startsidan kommit från medlemstidningen Perspektiv. Både nyheter och pressmeddelanden delas i sociala medier.

Stora förändringar gällande struktur och innehåll har gjorts. Vi publicerar mer nyheter och ger Oboj, Perspektiv, Museet och Radion egna identiteter. Mer innehåll läggs upp som bidrar till att skapa engagemang av medlemmar. Bland annat genom sidorna srf.nu/paverka och srf.nu/ung (nylansering av Barnens sidor). Möjligheten att bli medlem via nätet har också gjorts om.

Under 2016 var antalet unika besökare drygt 100 500. Våra besökare återvänder i större utsträckning flera gånger till srf.nu än innan övergången till nya hemsidan. När man tittar på beteendemönster kan man se att besökare stannar längre på www.srf.nu än förut. De tittar på fler sidor än förut, och avvisningsfrekvensen har sjunkit. Utöver det kan nämnas att den genomsnittliga besökstiden på www.srf.nu var 3 minuter och 9 sekunder. Det är en stor ökning från 2015 då det var 2 minuter och 37 sekunder.

10.4 Sociala medier

10.4.1 Facebook

Vår sida på Facebook (facebook.com/synskadadesriksforbund) följs av drygt 3 850 konton, en ökning med ungefär 550 från året före. Det är en ökning med 18 procent. Antalet följare exploderade under Gata för alla-kampanjen.

10.4.2 Twitter

Mikrobloggen ”synskadade” på Twitter har under året ökat från omkring 1 200 till över 1 450 följare. Med 140 tecken förmedlar förbundet länkar till hemsidan, relevanta nyheter och annat som intresserar följarna.

Det går även att skriva till berörda personer/organisationer så att inläggen exponeras i bägges twitterflöden.

10.4.3 Youtube

Youtube används som en bank för Synskadades Riksförbunds filmer.

Kontot följs av få, men används som en landningsplats för att hålla filmer vid liv under en längre tid, och för att ge tillgängliga versioner av filmer som vi postar i andra kanaler.

10.4.4 Instagram

Under 2016 dubblerade SRF antalet följare på Instagram. Bildbloggen som vi har på Instagram har 305 följare, jämfört med 150 år 2015. Med namnet ”Synskadade” lägger förbundet ut syntolkade bilder kopplat till korta budskap, ofta med en ”bakom kulisserna-känsla”. Uppdateringar på Instagram kan delas på Twitter och Facebook.

10.5 Webbradion

10.5.1 Podcasten ”Radio SRF”

Under 2016 har det utkommit ungefär ett program per vecka med undantag för uppehåll under sommar- och juledigheterna. Programmen kan höras via hemsidan, men också som podcast vilket man kan prenumerera på bland annat via iTunes till sin smarta telefon.

Programmen tar upp aktuella händelser inom organisationen, har personporträtt med medarbetare och medlemmar och har i övrigt reportage som på olika sätt tar upp synskadefrågor eller synskadades livssituation.

Det är mellan 350 och 400 personer som lyssnar på varje poddprogram. En förhoppning är att Radio SRF i framtiden kan få vara med i

den digitala distributionen av taltidningar hos MTM vilket skulle öka möjligheterna att lyssna och bredda målgruppen.

10.5.2 Radio SRF live

Under 2016 har Radio SRF direktsänt organisationsråden från Gotlandssalen samt stora delar av den så kallade DOFS:en.

Seminarier om ögonforskning och språkbruk har direktsänts. Sändningarna har i snitt ca 40 lyssnare per gång. Språkseminariet den 15 december, som handlade om termer med anknytning till syn- och funktionshinder, hördes dock av ett drygt femtiotal. Livesändningarna i kombination med podcasten ökar delaktigheten för medlemmarna och är ett viktigt sätt att följa organisationens verksamhet, och hålla sig informerad om vad som händer i organisationen. Radio SRF är också det av våra medier som utkommer oftast vilket möjliggör en väldigt snabb informationsspridning till medlemmar och andra intresserade.

Under hösten 2016 färdigställdes en ny studio på kansliet i Enskede. Detta förbättrar väsentligt kvaliteten på våra produktioner och bidrar till en bättre arbetsmiljö för dem som arbetar med radion.

10.6 Massmediakontakter

Då SRF skickar ut pressmeddelanden mejlas även dessa ut inom förbundet och finns också på vår plattform hos Cision Sverige AB. Elva av årets pressmeddelanden var knutna till Gata för alla-kampanjen.

Hur ett pressmeddelande tas emot är högst varierande. Mediegenomslaget på den Internationella Ledarhundsdagen den 27 april var påfallande stort. Många ledarhundsförare berättade om livet med, eller väntan på en ny, ledarhund. I medierna förekom minst 20 artiklar, P4-inslag och TV-inslag (både SVT och TV4) om ledarhundsdagen.

SRF stod under året för sex debattartiklar i pressen, fyra egna och två ihop med andra förbund:

- SVT Opinion den 4 januari "Blinda barn måste få lära sig punktskrift", tillsammans med Föreningen För Synrehabilitering och Punktskriftsnämnden.
- Dagens Samhälle den 15 januari "Synskadades rätt till ledsagning måste säkras".
- Dagens Samhälle den 25 januari "Kommunerna skär visst ned på ledsagning".
- DN Åsikt 7 mars "Stoppa självmorden och olycksfallen i Stockholms tunnelbana", tillsammans med SPES – Riksförbundet för suicid pre-

- vention och efterlevandes stöd, NASP – Nationellt centrum för suicidforskning och prevention av psykisk ohälsa, Suicide Zero och SPF – Svenska psykiatriska föreningen.
- Arbetet 14 juli ”Chefers okunskap stoppar synskadade”.
 - DN Debatt 27 oktober ”Elektronisk röstning gör synskadades val hemligt”.

Under Gata för alla var vår debattartikel ”Ruskigt i trafiken för den som enbart kan känna och höra” införd i många dagstidningar landet runt.

Detsamma gällde insändaren ”Vit käpp = visa hänsyn” som fick ett stort medialt genomslag i lokalpressen.

10.6.1 Om oss i medierna

Söktjänsten ”Om oss i medierna” fångar det som medier rapporterar om synskadefrågor. Sökmotorer skannar av utvalda namn och ord såsom till exempel Synskadades Riksförbund, Håkan Thomsson och den vita käppen.

Erbjudande om att prenumerera på det dagliga nyhetsbrevet Om oss i medierna finns i Perspektiv och på hemsidan. Nyhetsbrevet följs av 85 mottagare.

Ett annat flöde fångar ”Om oss i sociala medier” med träffar från till exempel Facebook, Twitter och Youtube.

På vår hemsida ”Nyheter om Synskadades Riksförbund” finns de senaste tio träffarna från de bägge sökprofilerna.

Under Gata för alla var tjänsten ovärderlig då artiklar och inslag strömmade in dagligen.

På kampanjbloggen www.srf.nu/gataforalla finns cirka 150 länkar till pressens rapportering från Gata för alla.

10.7 Våra tidningar

10.7.1 SRF Perspektiv

Förbundetidningen SRF Perspektiv har under året utkommit med sex nummer på svartskrift, punktskrift, daisyskiva och elektroniskt.

Tidningen innehåller bland annat aktuella nyheter, ledare skriven av förbundsordföranden, reportage, insändare, SRF-information och annonser.

Personer inom och utanför organisationen har debatterat i för SRF viktiga frågor.

10.7.2 Oboj

SRF:s barn- och ungdomstidning Oboj kom ut med sex nummer under året, tre på våren och tre på hösten, varav ett var ett dubbelnummer.

Tidningen ges ut på CD i daisy-format och som podcast. Upplagan under 2016 var cirka 300 stycken. Det går också att lyssna på tidningen på hemsidan. Där finns ett arkiv med samtliga Oboj sedan 2008.

Obojs upplaga har minskat dels till följd av en gallring i registret men också för att den enbart sänds ut till de som betalt sin medlemsavgift i SRF.

Några av de återkommande inslagen i tidningen är Obojkompisen, Så funkar det och Obojgästen. Oboj bevakar och gör reportage från alla SRF:s barnläger. Under året har Oboj haft reportage från sommarlägret på Tvetagården och ett inslag från språkresan till England som ungdomarna själva spelade in. Några av gästerna under 2016 var Youtubeartisten Clara Henry och sångaren Oscar Zia. Oboj har också gett en internationell utblick genom ett inslag som berättar om synskadade ungdomars situation i Ryssland.

Unga Synskadades verksamhet har beskrivits i flera reportage och genom att ordförande Linus Forsberg besökt studion. Oboj sände också ett reportage från US medlemsforum och berättade om organisationens kommande namnbyte.

Tidigare anlätades ett externt företag för slutproduktion och distribution av Oboj. Men från och med 2016 utförs allt arbete kring Oboj internt på SRF-kansliet.

10.7.3 I Selen

Tidningen I selen utkommer 4 gånger per år och sänds till alla som har dispositionsrätt för ledarhund. På grund av den långa väntelistan för att få en ledarhund beslöts i början på året att ändra utgivningen av tidningen så att den inkluderar alla som fått en dispositionsrätt i stället för att som tidigare endast gå till de som fått sin första ledarhund tilldelad.

Tidningen utkommer som ljud på Daisy, som podcast och via hemsidan. Dessutom transkriberas tidningen till text som läggs ut på hemsidan och sänds som punktskrift till ledarhundsförare med dövblindhet.

I Selen innehåller aktuell information från ledarhundsverksamheten, veterinärinformation och frågespalt, bevakning av ledarhundsföreningarnas verksamhet och reportage som har koppling till ledarhundar eller hundhållning i allmänhet.

Tidigare har slutproduktion och distribution av I selen skötts av ett externt företag. Men från och med 2016 görs hela produktionen och distributionen internt på SRF-kansliet.

10.7.4 Nya Synvärlden

Nya Synvärlden ges ut i samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) och Föreningen För Synrehabilitering (FFS). Tidningen är en medlemstidning för FFS, vars cirka 350 medlemmar arbetar med synrehabilitering, framförallt på syncentraler, arbetsförmedlingar, skolor och hjälpmedelsdistributörer. Tidningen innehåller information om detta och utkommer med fyra nummer per år.

SRF svarar för den redaktionella samordningen och distributionen. SPSM och FFS svarar för finansieringen av tidningen.

10.8 Thomssons nyhetsbrev

Sedan år 2013 utger förbundsordförande Håkan Thomsson ett elektroniskt nyhetsbrev som publiceras på www.srf.nu. Det går även bra att prenumerera på nyhetsbrevet via e-post. År 2016 utkom nyhetsbrevet med 17 nummer (16 nummer 2015, 18 nummer 2014, 15 nummer 2013).

10.9 Informationsmaterial

Den grafiska profilen börjar nu appliceras på de trycksaker som tas fram. Det gäller både helt nya material och material som ska uppdateras och nytryckas. En utökning sker av vår bildbank med nytagna foton av professionella fotografer som fotar enligt det manér som angivits i den grafiska profilen. Fotona är friköpta och kan därför användas i all vår verksamhet.

10.10 Insamling/medelsanskaffning

SRF:s insamlingsverksamhet sker via våra 90-konton som kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll, www.insamlingskontroll.se

För inkommande gåvor används följande 90-konton:

Pg 90 00 90-2 för allmänna gåvor (minnesgåvor)

Pg 90 00 04-3 för Lyckopenningens insamlingsverksamhet

Pg 90 02 10-6 kalenderkampanjkonto, spontana gåvor

Pg 90 02 59-3 kalenderkampanjkonto, gåvor från OCR-satta utskick

SRF har tacksamt tagit emot arv, gåvor och överskott från lotterier under år 2016 på totalt 18 756 tkr (22 805 tkr). Testamenten/arv utgjorde 5,3 procent av de insamlade medlen: 979 tkr (7 691 tkr). Minnesgåvor och hyllningar uppgick till 381 tkr (283 tkr). Intresset att ge gåvor i samband med bortgång eller bemarkelsedag har ökat tydligt.

Vi vill framföra ett varmt tack till företaget Dahl Medical som

valt att stödja organisationen under året med 115 250 kronor. SRF får också ta del av avkastningen från Swedbank Humanfonden från fondsparare som sparar till förmån för SRF. Detta gav 55 tkr (59 tkr). Spontangåvor som inkom till riksförbundet uppgick till 326 tkr (50 tkr)

10.10.1 Lotterier

Vårt deltagande i lotteriet Månadslotten, som administreras av Ideella Spel AB, har givit ett överskott till SRF på 4 463 tkr (3 263 tkr). Månadslotten har SRF och SDR som förmånstagande organisationer. Det är viktigt att understryka att summan som går till förmånstagarna kan variera kraftigt från år till år, bland annat beroende på hur många av lotteriets storvinster som faller ut.

SRF:s intäkter från Folkspel/Bingolotto uppgick till 38 tkr (36 tkr). Det är den intäkt riksförbundet fått. Samtidigt är det så att Folkspels produkter som Sverigelotten och Bingolotto säljs av flera lokalföreningar och genererar på det viset ytterligare intäkter inom organisationen.

10.10.2 Vår kalender – Årets ledarhundskalpar

SRF är med i ett skandinaviskt kalendersamarbete. ”Årets ledarhundskalpar”. Kalender 2017 skickades ut till 1,8 miljoner svenska hushåll (1,55 miljoner). Syftet är att dels öka kännedomen och kunskapen om SRF och dels ge en möjlighet till att ekonomiskt stödja organisationen.

Kalendern har fått ett fortsatt mycket positivt mottagande. Utöver gåvor har den även genererat nya medlemmar och ett intresse för organisationen. Under 2016 gav Kalender 2016 och Kalender 2017 nettointäkter på sammanlagt cirka 7,6 Mkr (cirka 6,3 Mkr).

Två konferenser kring kalenderkampanjen har genomförts tillsammans med den danska och norska synskadeorganisationen. För år 2016 som helhet inkom kalendergåvor om 12 435 tkr (11 040 tkr), vilket är en fortsatt stark ökning. Intäkterna ökade med 12,7 procent jämfört med föregående år.

Arbetet med registervård för att optimera och ha en god kvalitet på vårt givarregister och dess funktionalitet är ett pågående arbete. Arbetsätt och logistik kring den administrativa delen av kalenderkampanjen har också utvecklats. För första gången har SRF också skapat en egen kalenderfilm som spridits via sociala medier.

10.10.3 Lyckopenningen

Ända sedan år 1912 har ”Barnets lyckopenning” gett ett viktigt bidrag till organisationens verksamhet. Lyckopenningens omsätt-

ning ingår inte under arv, gåvor och överskott från lotterier ovan. Bruttoomsättningen uppgick år 2016 till 3 976 tkr (4 267 tkr). Vi noterar alltså en nedgång i omsättningen trots att en bred exponering via betal- och plugg-annonser har gjorts för att marknadsföra Lyckopenningen. Nettointäkten från Lyckopenningen var cirka 1 Mkr (cirka 1,4 Mkr).

Lyckopenningens primära kanal för intäkter är webbutiken www.lyckopenningen.se. Den största delen av beställningarna kommer in via webbutiken. Under året gjordes webbutiken responsiv, vilket gör att den fungerar för alla sorters enheter som besökarna har.

10.11 Medlems- och givarregistret Surfa

Central medlemsavisering genomfördes i början av året för hela organisationen. Påminnelsebrev skickades ut under april till de som inte hade betalat sin medlemsavgift. Under maj sändes listor ut till föreningarna med information om vilka personer i deras register som trots påminnelse inte betalat medlemsavgiften. Detta som stöd för att kontakta och värva fler betalande medlemmar.

En autogirofunktion för medlemsavgiftsbetalning har utvecklats. Den, tillsammans med en funktion som gör att medlemsfakturor kan skickas ut via e-post, har tydligt förbättrat och förenklat betalningsalternativen för år 2017.

Surfa, som vi internt kallar vårt medlems-, organisations-, prenumrations- och givarregister, har vi genom leverantören KomMed AB.

Under året genomfördes tillsammans med leverantören ett stort utvecklingsarbete i syfte att få till en ökad stabilitet i systemet. Även generering av nya statistikrapporter kring medlemsantalet har tagits fram under året. Utvecklingen av systemet kommer fortsätta kontinuerligt.

Ett flertal utbildningsinsatser av SURFA-administratörer runt om i landet har genomförts. Support och utbildning har även löpande skett via telefon, e-post och nyhetsbrev. Registret har även tagit fram medlemsstatistik och underlag för ansökan till det statliga organisationsstödet.

11. Beslutsorgan, granskning med mera

11.1 Förbundsstyrelsen

Mellan kongresserna leds SRF:s arbete av en förbundsstyrelse som består av tretton personer.

Under 2016 har förbundsstyrelsen haft följande sammansättning:

Håkan Thomsson, Tierp, ordförande

Victoria Öjefors Quinn, Gotland, 1:a vice ordförande
Niklas Mattsson, Fjärås, 2:a vice ordförande
Alireza Ghanbar Alipour, Göteborg
Ulla Bergeros, Luleå
Agneta Elfving, Örebro
Roland Gustafsson, Eskilstuna
Ann Jönsson, Haninge
Gunnar Sandström, Enskede
Max Stålnacke, Härnösand
Anita Svenningsson, Jönköping
Maria Thorstensson, Kristianstad
Annika Östling, Sundborn

Förbundsstyrelsen har under året haft nio sammanträden, varav två per telefon. Representanter för Riksorganisationen Unga Synskadade (US) respektive valberedningen inbjuds att delta som adjungerade vid förbundsstyrelsens möten.

Inom sig utser förbundsstyrelsen ett arbetsutskott (AU) som under hela kongressperioden består av förbundsordföranden, 1:a vice förbundsordföranden och 2:a vice förbundsordföranden. Dessutom ingår två ytterligare förbunds styrelseledamöter i AU enligt ett rullande schema.

AU bestod under perioden januari till och med juli av Håkan Thomsson, Victoria Öjefors Quinn, Niklas Mattsson, Agneta Elfving och Ann Jönsson. För perioden augusti till och med december har AU utgjorts av Håkan Thomsson, Victoria Öjefors Quinn, Niklas Mattsson, Alireza Ghanbar Alipour och Max Stålnacke. AU hade sju möten år 2016.

En arbetsgrupp inom förbundsstyrelsen, etikgruppen, arbetar med insamlingsetiska frågor samt övriga etiska frågor.

Förbundsstyrelsens ledamöter har mellan sig fördelat uppgiften att vara kontaktpersoner till distrikt och branschföreningar. Då ingen ordinarie styrelse kunde väljas vid SRF Västmanlands årsmöte 2015 så tillsattes en interimstyrelse, där förbundsordförande Håkan Thomsson i egenskap av distriktets kontaktperson åtog sig att vara ordförande. Detta var en extraordinär insats som kunde avslutas vid distriktets årsmöte den 9 april 2016.

11.2 Granskningsutskottet

För att granska förbundets verksamhet och förvaltning väljer kongres-

sen en auktoriserad revisor samt ett granskningsutskott.

Granskningsutskottet har till uppgift att fortlöpande granska förbundets verksamhet samt att årligen avge en granskningsrapport och fastställa Synskadades Riksförbunds resultat- och balansräkning.

Under 2016 har granskningsutskottet haft följande sammansättning: Margaretha Häll-Assarsson, Rönninge, ordförande, Dan Berggren, Piteå, Bert Carlsson, Jönköping, Per Karlsson, Sotenäs (invald i mars 2016), Thomas Krantz, Göteborg, Lars Nord, Uppsala, och Margareta Åsén-Johansson, Hägersten.

Granskningsutskottet har fastställt resultat- och balansräkning för år 2015 samt förordar att styrelsens ledamöter beviljas ansvarsfrihet.

11.3 Valberedningen

Kongressen utser en valberedning som ska lägga förslag om val till förbundsstyrelse, granskningsutskott och auktoriserad revisor till kommande kongress samt bereda eventuella fyllnadval.

Vid kongressen 2014 tillsattes följande valberedning:

Kenneth Jägsander, Eksjö, ordförande, Dan Jonsson, Luleå, Eva-Lena Lindell, Munka-Ljungby, Lise-Lott Naess, Rottne, Kaj Nordquist, Hässelby, Elvira Sjöblom, Göteborg, och Camilla Svensson, Göteborg.

Under hösten 2016 har Kaj Nordquist inte deltagit i valberedningens arbete eftersom han vikarierar som intressepolitisk handläggare vid rikskansliet.

11.4 Organisationsrådet

Ett viktigt organ för information, diskussion och i vissa fall även beslut, är organisationsrådet. Organisationsrådet består av ett ombud för varje distrikt och branschförening samt förbundsstyrelsen. Även representanter för granskningsutskottet, valberedningen och Riksorganisationen Unga Synskadade inbjuds att delta. Organisationsrådet ska årligen behandla en rapport från förbundsstyrelsen gällande åtgärder med anledning av bifallna kongressmotioner. Organisationsrådet kan också göra fyllnadval till förbundsstyrelsen, granskningsutskottet och valberedningen.

Organisationsrådet har sammanträtt två gånger under 2016: Den 3 mars och den 16 september. Vid båda tillfällena ägde mötena rum i Gotlandssalen på Gotlandsgatan 44 i Stockholm.

Vid mötet den 3 mars behandlades motionsuppföljning från kongressen 2014. Vidare gavs informationer om planeringen inför den stora in-

formationskampanjen, situationen för personer med neuropsykiatriska funktionshinder och synskada, arbetet med SRF:s nya hemsida, registerfrågor och SRF:s punktskriftsverksamhet. Vikten av mångfald togs upp, och valberedningarna inom SRF-organisationen uppmanades att beakta mångfaldsfrågorna i sitt arbete. Hans Ohlin, som på fyllnadsval utsågs att ingå i granskningsutskottet vid ett organisationsråd hösten 2015, hade bett att få lämna sitt uppdrag. Till hans efterträdare utsågs Per Karlsson.

Organisationsrådet den 16 september fick en lägesrapport från den då pågående informationskampanjen. Vidare rapporterades om det personella stödet till distrikten, den nyligen lanserade hemsidan samt funktionärstraineeprojektet. Frågor kring medlemsregistret togs upp, och information gavs inför kongressen 2017. Organisationsrådet beslutade att hela avkastningen från Humanfonden fortsättningsvis tillförs SRF:s projektstöd, så att det ökar med motsvarande belopp. Det innebär att distrikten inte längre får pengar direkt utbetalda från Humanfondens avkastning.

11.5 Branschföreningsträff

På rikskansliet i Enskede genomfördes under eftermiddagen den 16 februari en träff för företrädare för branschföreningarna. Sex föreningar härsammade inbjudan.

På programmet stod bland annat rutiner för utskick av medlemsavgifter, genomgång av interna ekonomiska stöd som riktar sig till branschföreningarna och vilka krav riksförbundet ställer på föreningarnas årsredovisningar. Branschföreningarna uppmuntrades att marknadsföra sig i olika interna kanaler såsom webbradion, Perspektiv och på vår hemsida. Branschföreningarna erbjöds gratis anslutning till den nya hemsidan.

11.6 DOFS

En kompetensutveckling för distrikts- och branschföreningsordförandena och förbundsstyrelsens ledamöter, så kallad DOFS, genomfördes den 16–18 september. DOFS:en inleddes i Gotlandssalen och fortsatte sedan på rikskansliet. Logi skedde på Maude's Hotel i Svedmyra.

En omfattande programpunkt handlade om normkritik, jämställdhet och likabehandling. Här medverkade Kristina Ullgren och Jo Tengblad-Söder från RFSL.

På programmet stod vidare en diskussion om hur vi ska följa upp informationskampanjen intressepolitiskt. Läget i distrikt och föreningar

gicks igenom, och några branschföreningar gavs utrymme att närmare presentera sin verksamhet. Information gavs också om SRF:s internationella engagemang i Norden, Europa och världen, och Karen Fridriksdottir Jungelin föreläste om kamratstöd.

12. Personal och kansli

12.1 Rikskansliet

SRF har kanslilokaler på Sandsborgsvägen 52, våning 2, i Enskede strax söder om centrala Stockholm. Vi hyr lokalerna av Iris Förvaltning AB. Vårt hyresavtal är på fem år och började löpa från den 1 januari 2015.

Rikskansliet har en ledningsgrupp som under året bestått av kanslichef/administrativ chef Eva Björk, individstödschef Ulrika Norelius Centervik, intressepolitisk chef Neven Milivojevic, kommunikationschef Boris Samuelsson samt förbundsordförande Håkan Thomsson.

Under året har ny kanslichef rekryterats inför Eva Björks pension. Som en konsekvens av detta rekryterades även ny individstödschef eftersom Ulrika Norelius Centervik är ny kanslichef från den 1 januari 2017. Lena Ridemar anställdes i november 2016 och tillträdde som individstödschef vid årsskiftet. Ledningsgruppen har möten i stort sett en gång per vecka, och anteckningar från dessa möten sänds ut till personalen, distriktsordförandena och förbundsstyrelsen.

Antalet anställda vid rikskansliet 2016 var 64 personer att jämföra med 65 år 2015, 64 år 2014, 63 år 2013, 64 år 2012, 59 år 2011, 67 år 2010 och 72 år 2009. Omräknat till heltidstjänster var antalet tjänster 58,15 år 2016 att jämföra med 60,42 år 2015, 58,32 år 2014, 57 år 2013, 54 år 2012, 54 år 2011, 63 år 2010 och 67 år 2009.

Av de 64 anställda år 2016 var könsfördelningen 42 kvinnor, 21 män och 1 annan, vilket innebär att 65,6 procent av de anställda var kvinnor, 32,8 procent män och 1,6 procent annat. Av de anställda var 24 personer synskadade och 40 seende, det vill säga 37,5 (38,6) procent synskadade och 62,5 (61,4) procent seende.

En hel del rekryteringar har genomförts under året. 16 personer har nyanställts och 17 personer har avslutat sin anställning på riksförbundet. Under år 2016 flyttades anställningarna för fem regionala ombudsmän över från riksförbundet till distrikt/region. Tre regionala ombudsmän var kvar den 31 december.

Uppgifterna avser antalet personer/tjänster vid rikskansliet den 31 december respektive år och inkluderar förbundsordföranden. I rikskansliets anställda har inräknats personal i Enskede och personal

som arbetar på distans för riksförbundet, år 2015 ingår de regionala ombudsmännen.

Cheferna vid rikskansliet, arbetsledare vid stora kanslier samt ledamöterna i skyddskommittén fick en utbildningsdag om organisatorisk och social arbetsmiljö, med utgångspunkt i förändringar inom lagstiftningen. Denna ägde rum i Enskede den 1 mars.

Under våren genomfördes tre personaldagar ledda av Previa. Dessutom fick ledningsgruppen särskilda genomgångar. Syftet var att förbättra den organisatoriska och sociala arbetsmiljön vid rikskansliet.

En personalenkät om arbetsmiljö, ledning med mera besvarades av personalen i början av hösten. De synpunkter som framkom har följts upp i de olika kansligrupperna. Skyddskommittén har haft sammanträden under 2016, och skydds rond har genomförts under våren. Ny belysning har satts upp i en del arbetsrum och vi har fortsatt köpt in höj- och sänkbara skrivbord.

Den årliga kursen för nyanställda vid rikskansliet och anställda inom distrikt och föreningar genomfördes traditionsenligt i januari.

En personalutbildning i två steg om normkritik genomfördes under hösten. På förmiddagen den 15 december arrangerades ett språkseminarium om termer och uttryck inom synområdet för förbundsstyrelsen och intresserad personal. Här medverkade föreläsare från SRF, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Myndigheten för tillgängliga medier och Språkrådet.

En sommarfest och en julfest har genomförts. Dessutom har kansliet en hälsogrupp som ordnar personalsociala aktiviteter.

12.2 Personal- och arbetsgivarstöd

Från och med den 1 januari 2016 är respektive distrikt och förening inom SRF arbetsgivare för sin personal. Riksförbundet erbjuder lokala arbetsgivare att köpa löneservice. 2016-12-31 var det 27 lokala arbetsgivare som köpte löneservicen hos riksförbundet.

I personalstödet till distrikt och föreningar ingår kontakter med arbetsledaren, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan samt kontakter med facket och stöd vid eventuella omorganisationer. Detta stöd regleras genom framtagna riktlinjer.

Under år 2016 har vi fokuserat på utvecklingsinsatser för arbetsledarna, övergång till att bli egna arbetsgivare, systematiskt arbetsmiljöarbete samt anställning av egna ombudsmän/verksamhetsutvecklare. Den 26–27 april arrangerades en central utbildning för kanslister och administratörer i distrikt och föreningar. Tyngdpunkten denna gång

låg på ”det goda samtalet – ett verktyg i medlemsutvecklingen”. Andra programinslag var informationskampanjen, rollfördelning administrativ personal kontra ombudsman/verksamhetsutvecklare, regler för rese- räkningar och traktamenten samt nyheter i medlemsregistret.

En dag för nya arbetsledare följt av en kurs öppen för alla arbetsgivare i distrikt och föreningar ordnades i mitten av juni. Kursen hade denna gång tyngdpunkten på organisatorisk och social arbetsmiljö. Dessutom togs Årets löneavtal och tips på genomförande av ett lönesamtal upp liksom styrelsens roll och ansvar, arbetsledarens roll för ett framgångsrikt påverkansarbete samt erfarenhetsutbyte och information och diskussion om riksförbundets löneservice och arbetsgivarstöd.

12.3 Synskadades Museum och SRF Arkiv

Museets uppgift är att Visa upp och tillgängliggöra synskadades historia för synskadade själva, allmänheten och forskare. En hemsida finns där nytt material fylls på löpande.

Vi har tagit emot sex grupper och flera enskilda besökare. I oktober fick vi besök från en reporter från Utbildningsradion som arbetade med ett barnradioprogram om Louis Braille. Hon gjorde en intervju i museet. taltidningen Läns & Riksnytt har gjort ett reportage angående vita käppens historia.

Det har kommit in material till museet, bland annat en intervju med en elev som gick på blindinstitutet Tomtebodan 1919–1927. Som vanligt har vi fått en hel del fakta förfrågningar från både organisationen, allmänhet och forskare. Museet har bistått med information och bildmaterial. Museet har bidragit med tre artiklar i serien "Historiska glimtar" i SRF Perspektiv.

SRF:s arkiv har till uppgift att ordna och förteckna serier och volymer, historiskt och aktuellt samt vara behjälpliga i tillgängliggörandet av materialet. Förutom det löpande arbetet har äldre internationellt material samt folkbildningsmaterial förtecknats. En del årsberättelser från De Blindas Förening, DBF, har digitaliserats. En stor del av året har ägnats åt den digitala dokumenthanteringen, som lanserats i februari 2017. Framtagandet av en bok om SRF:s historia fortskrider.

13. Samverkan inom funktionshinderrörelsen

SRF är en av sex funktionshinderorganisationer som utgör Lika Unika – federationen för mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Inom Lika Unika samverkar medlemsförbunden med utgångspunkt från FN-konventionen om rättigheter för personer med

funktionsnedsättning. Under hela 2016 har Håkan Thomsson varit ordinarie styrelseledamot och fram till årsmötet i maj vice ordförande i Lika Unika. Victoria Öjefors Quinn har haft en ersättarplats i styrelsen.

I början av juni presenterade Lika Unika rapporten ”Se förmågan”. Den är framtagen av tankesmedjan Arena Idé på uppdrag av Lika Unika. Rapporten beskriver nuläge och utveckling på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning, utbildningsbakgrund, Arbetsförmedlingens roll, vad arbetsmarknadens parter (inte) gör och vad man kan göra för att leva upp till målet med funktionshinderpolitiken.

Bland annat lyfter rapporten SRF:s gamla idé om en ”jobbakt”, där arbetsmarknadens parter skulle samverka för att förbättra situationen för personer med funktionshinder.

SRF har en nära relation till US, som från och med den 1 januari 2017 ändrat sitt namn från Riksorganisationen Unga Synskadade till Riksorganisationen Unga med Synnedsättning.

Anita Svenningsson gästade Hörselskadades Riksförbunds kongress som genomfördes i Linköping i maj. För att vårda våra relationer med Handikappförbundens Samarbetsorgan, HSO, bjöds deras ordförande Stig Nyman in till SRF-kansliet för ett samtal som genomfördes den 10 juni. Den 26 oktober besökte en grupp från SRF funktionshinderorganisationen DHR (Delaktighet – Handlingskraft – Rörelsefrihet). SRF är medlem i MyRight, som fungerat som funktionshinderrörelsens ramorganisation för folkrörelsebistånd.

14. Representation

SRF utser sju av nio styrelseledamöter i Synskadades Stiftelse. Enligt stiftelsens stadgar ska ordföranden i Synskadades Riksförbund erbjudas att vara stiftelsens ordförande. Synskadades Stiftelse är ensam ägare till företaget Iris Förvaltning AB.

SRF har utsett eller nominerat personer i följande styrelser för företag, organisationer och stiftelser: Iris Förvaltning AB, Lika Unika, European Blind Union, MyRight, Unik Försäkring, Synfrämjandet, Ebba Danelius stiftelse, De Blindas Bokfond, Familjen Ahlstedts stiftelse, Gerda Roos-Bobergs stiftelse, Gustaf och Elsie Erssons Donationsfond, Margit Thyselius fond för blind ungdom, Otto Lundgrens stiftelse, Professor och fru J. G. Edgrens stiftelse, Stiftelsen Svenska Centralkommittén för Rehabilitering (SVCR) samt Talboksfonden.

SRF har nominerat personer till de statliga nämnderna Punktskriftsnämnden och Taltidningsnämnden.

SRF har under 2016 haft representanter i följande samarbetsorgan med myndigheter: AF syn/hörsel/dövs brukarråd, RAR (rådet för arbetslivsinriktad rehabilitering), Boverkets tillgänglighetsråd, Konsumentverkets funktionshinderråd, Trafikverkets nationella tillgänglighetsråd, SJ:s funktionshinderråd (ej aktivt under året), Rikspolisstyrelsens och Domstolsverkets samråd (på Lika Unika-mandat), Myndigheten för delaktighets samråd (på Lika Unika-mandat), Myndigheten för tillgängliga mediers brukarråd, Post- och telestyrelsens samrådsgrupp, Socialstyrelsens funktionshinder-nämnd, Skolinspektionens samrådsgrupp, Skolverkets samrådsgrupp, Specialpedagogiska Skolmyndighetens samråd (på Lika Unika-mandat), Specialpedagogiska Skolmyndighetens skolråd (gällande specialskolor) samt Sveriges Televisions brukarråd (om uppläst text och syntolkning). Håkan Thomsson är utsedd av regeringen att ingå i Myndigheten för delaktighets insynsråd. Håkan Thomsson (nominerad av Lika Unika) är också utsedd av regeringen att 2016 och 2017 vara ledamot i regeringens funktionshinderdelegation. Han är också (nominerad av Lika Unika) utsedd till expert i den pågående LSS-utredningen.

15. Slutord

FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning antogs i FN:s generalförsamling den 13 december år 2006. Konventionen har ratificerats av Sverige och trädde i kraft den 14 januari år 2009. SRF kräver att hela det svenska samhället anpassar lagstiftning och tillämpning av lagar och föreskrifter så att intentionerna i denna FN-konvention uppfylls.

År 2016 har präglats av ett hårt och engagerat arbete. Vår riksomfattande informationskampanj riktad till allmänheten, ”Gata för alla”, väckte stor uppmärksamhet såväl ute på gator och torg som i traditionella och sociala medier.

Lagstiftningen som trädde i kraft den 1 januari 2015, som klassar otillgänglighet som diskriminering, är ett steg i rätt riktning. Men med två års erfarenhet står det klart att diskrimineringskyddet behöver skärpas.

En viktig framgång under 2016 är att en utredning om LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade” har tillsatts). Vår för-

hoppning är att utredningen leder till att gravt synskadades, blindas och dövblindas rätt till ledsagning enligt LSS förtydligas. Förbundsstyrelsen tackar vår engagerade personal och alla medlemmar för ett bra verksamhetsår 2016. Vi vill också rikta ett varmt tack till alla övriga personer och organisationer som på olika sätt givit sitt stöd till SRF och vår verksamhet.

Enskede den20 april..... 2017

Håkan Thomsson
ordförande

Victoria Öjefors Quinn
1:e vice ordförande

Niklas Mattsson
2:e vice ordförande

Alireza Ghanbar Alipour

Ulla Bergeros

Agneta Elfving

Roland Gustafsson

Ann Jönsson

Gunnar Sandström

Max Stålnacke

Anita Svenningsson

Maria Thorstensson

Annika Östling

Ulrika Norelius Centervik

Vår revisionsberättelse har avgivits den.....20 april..... 2017
Grant Thornton Sweden AB

Svante Nylén
Auktoriserad revisor

Synskadades Riksförbund är landets företrädare för personer med synnedsättning.

Detta material finns i följande versioner: på papper i tryckt text, som punktskrift, som word-fil, samt inläst på CD i DAISY-format. Beställs hos SRF Kontorsservice, tel: 08-39 90 00 eller via e-post: kontorsservice@srf.nu

Synskadades Riksförbund · 122 88 Enskede
tel: 08-39 90 00 · fax: 08-39 93 22
info@srf.nu · www.srf.nu

Stöd gärna vårt arbete.
Pg 90 00 90-2